

EUROBAROMETER 2004.1

AVALIK ARVAMUS KANDIDAATRIIKIDES

Küsitlus: Veebruar - Märts 2004

Publitseerimine: Juuli 2004

RAHVUSLIK ARUANNE:

EESTI

Selle uuringu tellis ning seda koordineeris Directorate General Press and Communication

Käesolev document ei esinda Euroopa Komisjoni seisukohta.
Interpretatsioonid ja arvamusel kuuluvad ainuüksi raporti autorile.

Küsitluse korraldaja: Saar Poll OÜ

Kirjutanud: Andrus Saar PhD

Kogu projekti koordineerimine: The Gallup Organisation, Ungari (Hr. Gergely HIDEG)

Sisukord

Sissejuhatus	3
1. Eluolu Eesti riigis	4
1.1 Rahulolu elu erinevate valdkondadega.....	4
Praegune olukord isiku tasandil võrreldes viie aasta taguse ajaga.....	7
Loodetav isiklik olukord viie aasta pärast	8
1.2 Probleemid, millega Eesti elanikkond kokku puutub.....	9
1.3 Usaldus erinevate institutsioonide vastu.....	10
2. Informatsioon Euroopa Liidu kohta	12
2.1 Tunnetatud ja tegelik informeerituse tase.....	12
Tegelik teadmiste tase Euroopa Liidu kohta	13
Informeeritus Euroopa Liidu laienemisest	14
2.2 Hinnatud infoallikad Euroopa Liidu kohta	15
Euroopa Liidu temaatika ajakirjanduses.....	17
2.3 Euroopa Liidu institutsioonid	18
3. Toetus Euroopa Liidu liikmeksolemisele	19
Muutused toetuses Euroopa Liidu liikmeksolemisele.....	19
Loodetud kasud Euroopa Liidu liikmeksolemisest.....	20
Toetus Euroopa Liidu võtmepoliitikatele.....	21
4. Euroopa tähtsus Eesti riigile.....	22
4.1 Euroopa Liidu imago	22
Euroopa Liidu ja sellest tulenevate kasude mõistmine.....	23
Euroopa Liidu roll.....	25
Euroopa Liiduga seotud hirmud.....	27
Euroopa Liidu eelarve.....	28
4.2 Identiteedi määratlemine.....	29
5. Euroopa Liidu institutsionaalsed reformid	31
Valimi spetsifikatsioon	37

Sissejuhatus

Kandidaatriikide Eurobaromeeter (CC-EB) uuringu raames koguti informatsiooni nende riikide elanikelt, mis kandideerisid Euroopa Liidu (EL) liikmelisusele. Kandidaatriikide Eurobaromeeter (CC-EB) korraldati vastavalt standardse Eurobaromeetri nõuetele. CC-EB kogus igas riigis teavet, et selgitada välja, millised hoiakud on inimestel Euroopa Liiduga seoses ning kuidas nad suhtuvad liitumisse.

Käesolev raport annab ülevaate 2004. aasta veebruaris-märtsis korraldatud uuringust, mida korraldati kõigis EL- i kandidaatriikides ning hiljuti Euroopa Liiduga liitunud riikides, seega Bulgaarias, Tšehhi Vabariigis, Eestis, Ungaris, Lätis, Leedus, Poolas, Rumeenias, Slovakkias, Sloveenias, Türgis, Maltal ja Küprosel. Näitajaid on vaadeldud ka viie eelneva aasta läbilõikes. Antud käsitlus käsitleb endas Eesti, Euroopa Liidu uute liikmesriikide (ULR10), Euroopa Liidu nn vanemate liikmesriikide (EL15) ning kõigi Euroopa liikmesriikide (EL25) keskmiste suhtarvude võrdlusi.

1. Eluolu Eesti riigis

Eesti positsioon Euroopa Liidus on seotud riigi ajaloolise taustaga ning sellest lähtuvalt ka rolliga teiste riikide seas. Väga oluliseks teguriks on ka elanikkonna reaalne sissetulek, mis seab suurel määral paika tuleviku väljavaated.

Eesti on 1. mail 2004. aastal Euroopa Liiduga ühinenud riikidest territoriaalselt ja rahvaarvult üks väiksemaid ning inimeste arvates seetõttu teiste poolt mõjutatavam. Sajandeid võõra võimu all olnud riigi ajalugu muudab elanikud Euroopa Liidu suhtes ettevaatlikuks ning skeptiliseks, tulevikku suunatud pilgud aga näevad siiski EL-is lootusi riigi edendamiseks.

Eestis elab palju kodakondsuseta inimesi ning välisriikide (näiteks Venemaa, Ukraina, Valgevene) kodanikke, kelle mõju Eesti avaliku arvamuse kujundamisel ei saa arvestamata jätta.

Eesti ühiskond on teinud läbi kõige jõulisema majandusreformi, võrreldes teiste käesoleva aasta mais Euroopa Liiduga ühinenud riikidega. Muutused majandussfääris on küll taganud edu, kuid samas tekitanud elanikkonnale ka suuri pingeid.

Nimetatud asjaolud on tähtsateks teguriteks selgitamaks Eesti avaliku arvamuse kujunemist.

1.1 Rahulolu elu erinevate valdkondadega

Eelviimane CC-EB küsitlus toimus novembris-detsembris 2003. aastal pärast Eestis toimunud Euroreferendumit. Nagu küsitlusest selgus, oli Eesti elanikkond tuleviku suhtes optimistlik.

2004. aasta alguses ilmusid ajakirjanduses materjalid, mis käsitlesid Euroopa Liidu liitumisega kaasnevaid negatiivseid aspekte. Üheks oluliseks puuduseks seoses liitumisega peeti hinnatõusu. Nagu näitab 2004. aasta mais AS Turuuuringud poolt koostatud küsitluste analüüs, ostis umbes 50% Eesti elanikest toiduvarusid. Aktuaalseks muutus ka arutlemine Euroopa Liidu põhiseaduse nende punktide üle, mis muutsid küsitavaks, kas Eesti säilitab oma iseseisvuse ning sõltumatuse.

Eesti elanikkonna **hinnang oma elule 12 kuu pärast** oli langenud võrreldes eelmise küsitlusega 5 protsendi võrra. Langus leidis aset ka teistes Euroopa Liidu uutes liikmesriikides, näiteks Ungaris oli hinnang alanenud 11% võrra, Poolas 7% võrra. Eestiga võrreldes muutus tulevikuvaade optimistlikumaks Slovakkias, Tšehhis ja Maltal.

25% Eesti elanikest olid optimistlikud ning arvasid, et elu muutub järgneva 12 kuu jooksul paremaks. Selle näitajaga jäi Eesti neljandale kohale. Optimistlikult prognoosis eluolu Maltal 28% elanikkonnast, Sloveenias 29%, Lätis aga 29% vastanutest. Uute liikmesriikide keskmine näit vastavas punktis oli 22%, 15-l Euroopa Liidu liikmesriigil aga 32%. Eesti inimesed on seega optimistlikumad tuleviku suhtes kui enamused uute liikmesriikide elanikkonnast, kuid samas tunduvalt negatiivsemalt meeletatud kui EL-i vanemad liikmesriigid.

Mida kõrgem on leibkonna keskmine sissetulek inimese kohta, seda lootusrikkamalt suhtutakse tulevikku. Kui Eesti madalaima sissetulekuga leibkondades usub elu paremaks muutumisse 12 kuu pärast vaid 17% küsitletuist, siis kõrgeima sissetulekuga inimestest on optimistlikud oma tuleviku suhtes 41%.

Vanusegruppidest näevad tulevikku optimistlikult 20-29 aastastest noortest 47%, veidi skeptilisemalt suhtuvad oma tulevikku 15-19 aastased, neist hindas oma elu lähitulevikus positiivselt 43% vastanutest. Vanuse kasvades muutuvad inimeste tulevikuvisioonid üha vähem lootustandvateks. 60-aastaste seas on vaid 10% vastanutest, kes usub paremasse tulevikku.

Maal elavad inimesed on lootusrikkamad lähituleviku suhtes kui linnaelanikud. Küsimusele, kas elu Eestis muutub paremaks, vastas jaatavalt 25% linnaelanikest ja 30% maaelanikest.

Eestlased on mitte-eestlastest optimistlikumad. 28% eestlastest ja 23% mitte-eestlastest usub, et elu läheb paremaks. Prognoosides elu lähitulevikku, ilmnevad suured erinevused Eesti Vabariigi kodanike

ja mittekodanike arvamuste vahel. 29% Eesti Vabariigi kodanikest usub, et elu üldiselt paraneb, samal ajal mitte-kodanikest on samal arvamusel vaid 17%.

Sotsiaal-demograafiliste gruppide hinnangute erinevused, milliseks kujuneb elu üldiselt järgmise 12 kuu jooksul, on sarnased ka hinnangutele, mida inimesed annavad võimalike arengute kohta muudes valdkondades. Olgu selleks siis hinnang Eesti majanduslikule olukorrale, leibkonna majanduslikule seisule, tööhõive olukorrale Eestis või siis vastaja enda tööalasele situatsioonile aasta pärast.

Majanduslikult halvemal järjel olevate, eakate, mitte-eestlaste, Eesti Vabariigi kodakondsust mitteomavate inimeste ja linnaelanike prognoosid on teiste gruppidega võrreldes pessimistlikumad.

Eestimaa elanikkonna hinnang **oma riigi majanduslikule seisule 12 kuu pärast** jääb teiste uute liikmesriikide ja Euroopa Liidu seniste liikmesriikide keskmise näiduga võrreldes optimistlikumaks.

Uutest liikmesriikidest on riigi majandusliku olukorra paranemises Eestist lootusrikkamad, vaid Läti ja Malta. Majandusliku olukorra paranemise lootus on olnud Eestis 22%-l, Lätis 32%-l ja Maltal 29%-l vastanutest.

Oma leibkonna majandusliku seisu hindamises lähitulevikus kajastub Eesti inimeste viimastele aastatele tüüpiline hoiak: inimesed prognoosivad leibkonna majanduslikku olukorda pessimistlikumaks kui Eesti riigi majanduse üldist arengut.

Käesoleva küsitluse andmetel prognoosib 25% inimestest, et Eesti majanduslik seis muutub paremaks, oma leibkonna majandusliku seisu paranemist ennustab aga 23% küsitletuist. Samas on viimane näitaja kõrgem kui enamikes uutes liikmesriikides, kus vastav keskmine suhtarv on 15%, kuid madalam vanemate Euroopa Liidu liikmesriikide keskmisest näitajast. 27% on inimesi, kes näevad oma leibkonna majanduslikku arengut halvemaks muutuvat, kõigest 19% vastanutest loodab, et olukord muutub paremaks. Taoline tendents domineerib enamikes liikmesriikides: keskmiselt võttes näeb koguni 39% ette oma leibkonna majandusliku olukorra halvenemist.

Suurema osa elanike jaoks, olgu nad Euroopa Liidu vanematest või uutest liikmesriikidest, on aga valdavaks seisukoht, et midagi ei muutu, olukord jääb samaks.

Millised on Teie lootused seoses eeloleva 12 kuuga? Kas järgneva 12 kuu jooksul läheb olukord paremaks, halvemaks või jääb samaks, mis puudutab ..?

Elu üldiselt	Sama	Halvem	Parem	RÕ
Eesti	46	23	25	6
Uued liikmesriigid (ULR) – 10	42	31	22	5
EL – 25	49	17	31	4

Majanduslik olukord Eestis	Sama	Halvem	Parem	RÕ
Eesti	34	29	22	15
Uued liikmesriigid (ULR) – 10	24	52	16	9
EL – 25	32	44	17	6

Teie leibkonna majanduslik olukord	Sama	Halvem	Parem	RÕ
Eesti	46	27	19	8
Uued liikmesriigid (ULR) – 10	41	39	15	5
EL – 25	52	24	21	4

Küsitletute hinnang tööalasele olukorrale Eestis jääb oma prognoosides keskmiseks, ei muutu optimistlikumaks ega pessimistlikumaks. Eesti näitaja, mille kohaselt 17% vastanutest arvab, et asjad lähevad paremaks, on Euroopa Liidu ja uute liikmesriikide keskmistega võrreldes pisut lootusrikkam, ning näitaja, mille järgi 36% küsitletuist arvab, et tööalane situatsioon võiks halveneda, on keskmistest madalam. Kuid paraku tuleb ka selle küsimuse puhul tõdeda, et nii Euroopa Liidu riikide kui uute liikmesriikide puhul on pessimistlik prognoos märksa kõrgem kui optimistlik vaatenurk.

Inimeste prognoos oma tööalasele olukorrale 12 kuu pärast on kokkuvõttes optimistlikum kui riigile antud hinnang antud küsimuses. Kui tööalast olukorda tulevikus peab halvemaks isiku tasandil 12% vastanuteist, siis riigi suhtes on sama näitaja 40%.

Eesti on optimistlikum tööalase situatsiooni hindamisel kui uued liikmesriigid. Eesti elanikkonnast 17% usub, et olukord muutub paremaks, uutes liikmesriikides on aga keskmine näitaja 15%. Pessimistlikuks peavad tulevikus olukorda tööalal 12% Eesti elanikest, uute liikmesriikide elanikkonna kahtlus situatsiooni paremaks muutumises on keskmiselt 18%.

Tööalane olukord Eestis	Sama	Halvem	Parem	RÕ
Eesti	31	36	17	16
Uued liikmesriigid (ULR) – 10	27	48	15	10
EL – 25	30	48	15	7

Teie tööalane olukord	Sama	Halvem	Parem	RÕ
Eesti	55	12	17	16
Uued liikmesriigid (ULR) – 10	52	18	12	18
EL – 25	58	12	20	10

Jälgides kolme näitajatrendi alates 1999. aastast on täheldatav, et eelmise aasta sügisest on nende inimeste arv, kes arvavad, et elu üldiselt muutub halvemaks, suurenenud umbes kaks korda. Kui 2002. aasta sügisel oli pessimistliku tulevikuvisioniga 13% küsitletutest, siis 2004. aastal oli näitaja 23%. Millest on tingitud taoline suhtumine?

Vaadeldaval perioodil kasvas Eestis jõudsalt inimeste keskmine sissetulek, mõnevõrra vähenes tööpuudus ning toimus majanduslik areng. Väliseid tegureid silmas pidades ei olnud täheldatav, et Eesti majanduses võiks tulla tagasilangus. Ometi muutusid elanike prognoosid lähituleviku suhtes pessimistlikumaks. Inimeste suhtumist on mõjutanud eelkõige meedias kajastatud arutlused liitumisest Euroopa Liiduga. Kui enne Euroreferendumit (2003. aasta sügisel) kõneldi põhiliselt liitumise positiivsetest külgedest ning varjukülgedele ei pööratud tähelepanu, siis pärast referendumit keskenduti pigem negatiivsetele asjaoludele. Prognoositi hindade tõusu. Juba enne liitumist Euroopa Liiduga tõstsid kaupmehed toodete, eriti suhkruga, hinda. Seega oli liitumiseelsetel kuudel märgatavalt suurenenud suhkruga, aga ka teiste kaupade kokkuost.

Taolise olukorra tagajärjel vähenes nende inimeste arv, kelle arvates võiks elu lähitulevikus edeneda. Enne referendumit oli neid, kes lootsid, et elu läheb paremaks 33% küsitletutest, aasta hiljem 30% ja 2004. aastal langes arv 25 protsendile.

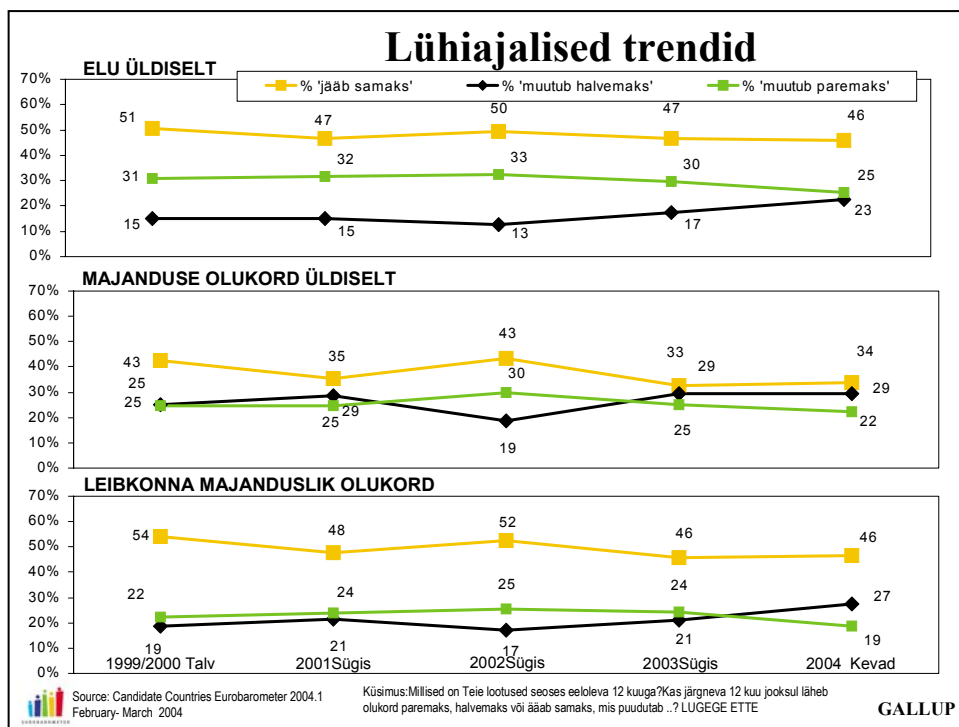
Eesti elanikkonna arvamused võiks jagada kaheks: on neid, kes leiavad, et elu üldiselt midagi ei muutu, ja neid, kes prognoosivad kas positiivseid või negatiivseid muutusi. Kui perioodil enne Euroopa Liiduga ühinemist oli positiivsete hoiakutega inimesti umbes kaks korda rohkem kui negatiivse hoiakuga, siis 2004. aastaks on nii optimistide kui ka pessimistide osakaal peaaegu võrdsustunud. Inimeste osakaal, kes leidsid, et elu jääb stabiilseks ning midagi ei muutu, varieerus selle perioodi jooksul vaid mõne protsendi võrra.

Jälgides hinnangut majandusele riigi tasandil, võib täheldada, et see sõltub inimeste hinnangust oma elule üldiselt. Seega on ka majandusliku külje pealt märgata inimeste optimismi langust pärast Euroreferendumit.

Näiteks 2002. aasta sügisel arvas 30% küsitletuist, et majanduse seis muutub paremaks, aasta hiljem oli arvamuste protsent langenud 25-le ning 2004. aastal oli optimiste vaid 22%. Inimestel on tekkinud ettekujutus, et ühiskond on siirdunud uude olulisse muutuste perioodi, mis toob endaga kaasa ebastabiilsust.

Ka leibkonna lähituleviku prognoosimine on seotud elu üldise heaolu ning riigi majandusliku olukorra hindamisega. Andmebaas näitab kirjeldatud tendentsi päris selgelt. 2002. aasta sügisel arvas 17% küsitletuist, et eluolu leibkonnas muutub halvemaks, 2004. aastal tõusis taolise hinnangu arv juba 27

protsendini. Seega oli pessimistliku hoiakuga inimeste osakaal tõusnud 10% võrra. Optimistlikult häälestatute arv langes selle perioodi jooksul 6% võrra: 25 protsendilt 19 protsendile.

Praegune olukord isiku tasandil võrreldes viie aasta taguse ajaga

Uuringus esitati elanikele järgmine küsimus: Kui Te võrdlete oma praegust olukorda sellega, mis oli 5 aastat tagasi, siis kas see on muutunud paremaks, on jäänud samaks või on muutunud halvemaks? Vastustest selgus, et Eesti elanike hinnang oma olukorrale on teiste riikidega võrreldes üks optimistlikumaid. Ükskõik millise riikidegrupi (EL25, EL15, ULR10) keskmisi andmeid ka ei võrdleks, on Eesti elanike hinnang viimase 5 aasta jooksul toimunud muutustele oma elus kõige kõrgem. Eestis on enim neid, kelle isiklik olukord muutus paremaks ning kõige vähem neid, kelle seisund halvenes. Huvitav on tõdeda, et 2003. aasta sügisel pärast Euroreferendumit tehtud küsitlust, leidis 32% vastajatest, et nende olukord viimase 5 aasta jooksul on paranenud, 2004. aasta kevadel oli aga see näit tõusnud 37 protsendile. Seega oli täheldatav vahe 5%.

	Paranes	Ei muutunud	Muutus halvemaks	RÕ
Eesti	37	35	27	1
Uued liikmesriigid (ULR) – 10	24	30	44	2
EL – 25	31	35	32	1

Eesti andmete analüüs sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes näitas järgmist: mida jõukam on inimene antud hetkel, seda suurem on tõenäosus, et ta hindab möödunud viiel aastal toimunut positiivselt. Näiteks madalaima sissetulekuga inimeste seas oli 21% neid, kes leidsid, et elu praegune olukord on 5-aastase perioodi jooksul muutunud paremaks, kõrgeima sissetulekuga inimeste seas on selle hinnangu osakaal aga 55%, seega umbes 2,5 korda suurem. Mis puutub aga nende arvamuste osakaalu, kes leidsid, et elu on läinud halvemaks, siis erinevate sissetulekugruppide puhul variatsioone ei olnud. Madala sissetulekuga inimeste puhul tõusis pigem nende arv, kes vastasid, et nende elu ei muutunud midagi. Seega vaesus on osale inimestest püsiv nähtus.

Vanusegrupiti on kõige kõrgema hinnangu möödanikule andnud 20-29 aastased, sellesse gruppi kuuluvad noored, kes 5 aastat tagasi olid kas oma kooliteed lõpetamas või siis töömehe teed alustamas. Neist 67% tõdes, et nende elu on muutunud viimase 5 aastaga paremaks.

Noorematest, 15-19 aastastest, on oma elu kohta viimase viie aasta jooksul positiivse hinnangu andnud 51%, kuigi tuleb arvestada asjaolu, et selles vanuses olevatel noortel on raske oma elu viimast 5 aastat objektiivselt hinnata, kuna nende elu sõltub suurel määral vanematest või eestkostjatest.

Järgnevate vanusegruppide puhul kehtib selge seos: mida vanemad inimesed, seda vähem on neid, kes väidavad, et elu on paremaks läinud ja suureneb nende arv, kelle jaoks elu on muutunud halvemaks. Mida vanemaks inimene saab, seda vähem on ka tema elus muutusi. Näiteks 15-19 aastaste seas on 11% neid, kelle arvates viimase 5 aasta jooksul pole midagi muutunud, üle 60 aastaste hulgas on aga selliseid arvamusi 36%.

Nende inimeste osakaal, kelle jaoks elu läks paremaks, on nii linnas kui ka maal 37%, linnaelanike hulgas on aga siiski rohkem neid, kellel on elu muutunud halvemaks. Linnaelanikest hindas oma olukorda halvemaks 35%, aga maaelanikest 31% .

Maa- ja linnaelanikkonna erinevaid hinnanguid saab mõista eelkõige kahe faktori abil. Ühelt poolt on maal lõppenud suured struktuursed majandusreformid, mis muutsid maaelu põhjalikult ning mille tõttu inimeste elatustase langes märgatavalt. Nüüd on tegu stabiliseerumisperioodiga ning olukord paraneb. Teisalt iseloomustab Eestis linna- ja maaelanikke erinev rahvuslik struktuur. Linnades on mitte-eestlaste osakaal märksa suurem kui maal, mitte-eestlaste majanduslik seisund on omakorda keskmiselt eestlastest kehvem. Nende faktorite koosmõjuna võib näha, et maainimesed on hakanud muutustesse positiivsemalt suhtuma.

Võrdlus 5 aastase taguse minevikuga näitas, et mitte-eestlased hindavad oma praegust olukorda tunduvalt pessimistlikumalt kui eestlased. 41% eestlastest ja vaid 30% mitte-eestlastest arvab, et praegune seisund varasemaga võrreldes on parem. Huvitav on asjaolu, et nii eestlaste kui mitte-eestlaste seas on ühevõrra palju neid, kes väidavad, et olukord nende elus ei ole muutunud, vastav näit antud küsimuses on 27%.

Loodetav isiklik olukord viie aasta pärast

Tulevikuvision eluolust 5 aasta pärast on Eesti inimestel küllaltki positiivne. 35% küsitletutest arvab, et olukord paraneb. See on domineeriv seisukoht. Vastav keskmine näitaja uutes liikmesriikides on 33%, vanemates Euroopa Liidu maades aga 38%. Seega on Eesti elanikkonna tuleviku hinnang kõrgem uute liikmesriikide keskmisest, kuid madalam Euroopa Liidu vanemate liikmesmaade omast.

	Paraneb	Ei muutu	Muutub halvemaks	RÕ
Eesti	35	28	21	16
Uued liikmesriigid (ULR) – 10	33	30	23	14
EL – 25	38	37	17	8

Eestlaste optimism tuleviku suhtes on mitte-eestlastega võrreldes palju kõrgem. Lootus, et nende isiklik tulevik saab olema parem, iseloomustab 39% eestlaste ja 28% mitte-eestlaste vastuseid. Nende inimeste osakaal, kes arvavad, et nende tulevik muutub halvemaks, ei erine aga rahvuslikust aspektist vaadelduna märkimisväärselt.

Kui linna- ja maaelanikkonna elu tagasivaate analüüsis võis täheldada päris suuri erinevusi, siis tulevikunägemused on nii maal kui ka linnas elavatel inimestel sarnased. Elukoht ei mõjuta prognoose. Küll saab välja tuua väga suuri erinevusi sõltuvalt sellest, kas Eestis elaval inimesel on olemas Eesti kodakondsus või mitte. Näiteks tulevikuvisionis, mille kohaselt elu peaks paremaks minema, vastab 39% Eesti Vabariigi kodanikest, et just nii see läheb, samal arvamusel on vaid 20% Eesti kodakondsuseta inimestest. Küsitlusest selgub, et 17% Eesti elanikkonnast on kodakondsuseta, kusjuures arvestatud on isikuid vanuses alates 15-ndast eluaastast. Mittekodanikud on tuleviku suhtes ebakindlamad kui eestlased. Kodakondsuseta isikutest üks neljandik ei oska oma tulevikku

määratleda, kodanike hulgas on taolisi vaid 15%. Mittekodanike ebakindlus võib-olla märk probleemist, millele veel ei ole piisavalt tähelepanu pööratud.

Vanuselisest aspektist vaadelduna on täheldatav järgmine tendents: mida noorem on inimene, seda optimistlikumalt suhtub ta tulevikku. Näiteks 15-19 aastastest noortest on 66% kindlad, et 5 aasta pärast on nende elu paranenud, üle 60 aastaste seas on sama arvamusega vaid 14%.

See, kas inimesed suhtuvad oma tulevikku optimistlikult või pessimistlikult, on mõjutatud ka inimese reaalsest sissetulekust. Mida suurem on sissetulek leibkonna liikme kohta, seda paremad väljavaated on sel inimesel tuleviku suhtes. Kõige madalama sissetulekuga inimeste seas on 21% neid, kes loodavad, et 5 aasta pärast on olukord senisest parem. Rikkaimate inimeste seas on taolise lootusega inimesi aga 50%, seega umbes 2,5 korda rohkem.

1.2 Probleemid, millega Eesti elanikkond kokku puutub

Raskused, millega Eesti ühiskond 1991. aastast alates kokku puutus, on erinevatel perioodidel omandanud isesuguse kaalu. Pikka aega olid sagedamini mainitud probleemide hulgas madal pension, üldised majandusraskused, tervishoiupoliitika. Üleminek turumajandusele on kõige rohkem muutnud suhtumist majanduslikus sfääris.

Kuigi Euroopa Liidu liikmesriikides võib täheldada põhiolemuselt sarnaste probleemide esinemist ning domineerimist, võib siiski märgata ka olulisi erinevusi. Näiteks tööpuudust on Eestis mainitud tõsisema probleemina vähem kui teistes riikides. Euroopa Liidu vanemates liikmesriikides on selle probleemi tõsiseks märkinud keskmiselt 44%, uutes liikmesriikides on see protsent 61% ning Eestis 41%.

Eestis mainib hinnatõusu probleemina 38% vastanutest, Euroopa Liidu teistes riikides on aga see protsent 19. Kuritegevustki on Eesti elanikkonnast 36% pidanud tõsiseks probleemiks, Euroopa Liidu liikmesmaades peab aga kuritegevust murettekitavaks 25%, uutes liikmesriikides on sama valdkonda probleemina maininud 23%.

Ka pensionit on mureallikana Eestis maininud 14% vastanutest, Euroopa Liidu maadest on kõrgem protsent antud küsimuses vaid Lätil, kus näitajaks on 17%.

Tabel 1.2 Tähtsaimad probleemid, millega riik kokku puutub

Eesti järjestus	Probleemid	Eesti (%)	ULR (%)	EL25 (%)	ULR järjestus	EL25 järjestus
1	Töötus	41	61	47	1	1
2	Hinnatõus, inflatsioon	38	19	19	5	4
3	Kuritegevus	36	23	25	4	3
4	Majanduslik olukord	24	35	27	2	2
5	Tervishoiusüsteem	19	25	17	3	5
6	Pensionid	14	9	10	6	7
7	Haridussüsteem	8	3	5	9	9
8	Maksud	5	8	8	7	8
9	Sisseränne	3	2	13	10	6
10	Terrorism	1	2	13	10	6
11	Elamumajandus	1	4	4	8	10
12	Keskkonnakaitse	2	2	3	10	11
13	Kaitse- ja välispoliitika	2	1	2	11	12
14	Ühistransport	2	1	2	11	12
15	Muu (SPONTAANNE)	1	1	1	11	13

Huvitav on asjaolu, et kuigi Eesti elanikkond mainib väga olulise probleemina ära hinnatõusu, on majanduslikku olukorda kui mureallikat mainitud teiste riikidega võrreldes märksa vähem. Kui Eesti inimestest mainib majanduslikku olukorda problemaatiliseks 24% küsitletutest, siis Euroopa Liidu liikmesriikide puhul on see näitaja 27% ja uutes liikmesmaades on vastav protsent 35.

Eesti elanikud ei näe majanduses kui tervikus tõsist probleemi, kuigi mureallikaks peetakse töötust ning hinnatõusu, mis võib kaugemas perspektiivis mõjutada ka majanduse üldist seisu. Teiste riikidega võrreldes ei ole Eesti majanduslik olukord elanikkonna jaoks siiski nii probleemne.

1.3 Usaldus erinevate institutsioonide vastu

Usaldus erinevate institutsioonide vastu on väga kõikum näitaja, sest tegu on eelkõige situatiivsete fenomenide hindamisega, mis muutuvad ajas kiiresti, sest suurem osa institutsioone on avalikkuse ja meedia vaateväljas ning kutsuvad esile vaidlusi. Need asutused, mille üle üldiselt ei arutleta, on reeglina inimeste arvates suurema usaldusväärusega.

Eesti taasiseseisvumise ajast alates on kõige rohkem kõikunud usaldus valitsuse ja peaministri suhtes. Muutused on selgelt korreleerunud valitsuse ning peaministri tegevusega.

Eesti elanikkond usaldab institutsioonidest kõige rohkem televisiooni, raadiot ja kaitseväge. Samu institutsioone usaldavad enim ka uued liikmesriigid keskmiselt, kuigi tunduvat madalamal usaldusnivool. Kui antud andmeid kõrvutada Euroopa Liidu vanemate liikmesriikide keskmistega, siis võib näha, et lisaks raadiole ja kaitsevägele hinnatakse väga kõrgelt ka politseid ja heategevuslikke organisatsioone. Nii Eestis kui ka ULR10-s usaldatakse politseid tunduvalt vähem.

Eesti paistab teiste riikidega võrreldes silma veel sellega, et valitsust usaldab 45% vastanutest. See näitaja on väga kõrge iseäranis uute liikmesriikidega võrreldes, kus valitsuse usaldusprotsent on vaid 17.

Usaldus Euroopa Liidu vastu on Eestimaa elanikel traditsiooniliselt teiste riikidega võrreldes kõige madalam.

	Eesti			Uued liikmesriigid (ULR)			EL25		
	pigem usaldab	Pigem ei usalda	RÕ	pigem usaldab	pigem ei usalda	RÕ	pigem usaldab	pigem ei usalda	RÕ
Televisioon	75	20	5	57	35	8	54	39	6
Raadio	75	20	5	60	30	10	62	29	9
Kaitseväge	64	20	16	58	26	15	63	26	12
Trükiajakirjandus	52	42	6	49	41	10	47	46	7
ÜRO	50	22	28	50	27	24	49	34	17
Heategevus- ja vabatahtlikud organisatsioonid	48	22	30	51	29	19	59	28	13
Politsei	47	44	8	42	48	10	61	33	6
Valitsus	45	44	11	17	74	9	28	63	9
Õiguskord/Eesti õigussüsteem	41	46	13	27	62	11	45	47	8
Euroopa Liit	39	36	24	40	37	23	41	41	18
Ametiühingud	39	32	29	22	52	26	34	50	16
Usuorganisatsioonid	37	35	29	45	41	15	42	45	14
Parlament	35	54	12	16	76	9	32	57	11
Suurfirmad	32	44	24	23	56	21	26	60	14
Erakonnad	15	69	16	7	82	11	14	77	9

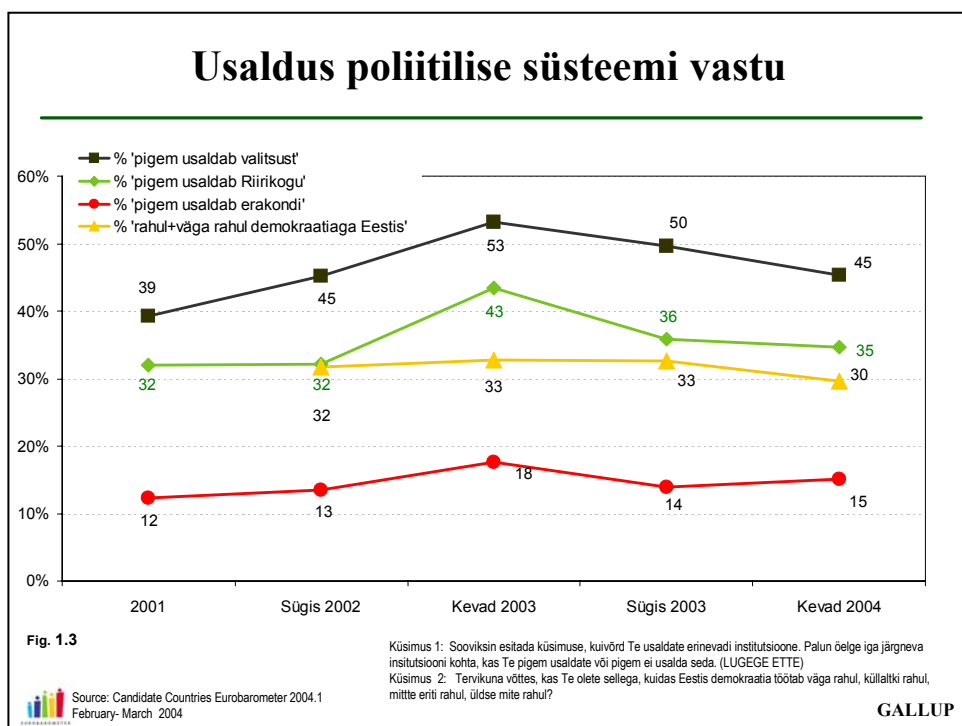
Eesti elanikkond kaldub institutsioonide usaldamise hindamises olema sarnane pigem EL25 riikide, kui uute liikmesriikide keskmisele näitajale. Sarnasus peegeldub hinnangutes sellistele institutsioonidele nagu õiguskord, ametiühingud, parlament, erakonnad. Suur erinevus on aga usalduses järgmiste institutsioonide vastu: Eestis usaldab televisiooni 75%, EL25 riikides aga 54% vastanutest, politseid usaldab Eestis 47%, EL25 riikides on näitajaks 61%, heategevusorganisatsioonide vastu on aga Eesti elanikkonna usaldus 48%, EL25 riikides on vastavate organisatsioonide tegevuses kindel 59% elanikkonnast.

Kui võrrelda riikide poolt antud keskmist usaldusreitingut, siis näeme, et Eesti puhul kogub institutsioon keskmiselt 46% usaldust, Euroopa Liidu uutes liikmesriikides 37%, EL25 riikides aga 44%. Seega Eesti elanikkond usaldab institutsioone teiste riikide ühendustega võrreldes rohkem, kõige skeptilisemalt suhtuvad institutsioonidesse aga Euroopa uued liikmesriigid.

Elanikkonna institutsioonidesse suhtumine on seotud poliitilise süsteemi usaldamisega. Eesti valitsuse usaldusväärsus on viimase kahe küsitluse andmetel langenud. See on loomulik, sest valitsus asus tööle uues koosseisus 2003. aasta aprillis. Reeglina aga langeb inimeste usaldus uue valitsuse vastu. Kui praegust valitsust usaldas võimule tulles 53% küsitletuist, siis vähem kui aasta aega hiljem on usaldusprotsent langenud 45-le. Sarnase trendiga on ka Riigikogu usaldamine. Uue koosseisuga tööle asunud Riigikogu usaldas 43% vastanutest, 2004. aasta kevadel aga kõigest 35%. Usaldus erakondade vastu on traditsiooniliselt madal, kuid viimase aasta jooksul oli täheldatav samasugune usalduse langus nagu Riigikogu ning valitsuse töö suhtes. Kõige rohkem usuti erakondadesse Riigikogu valimiste perioodil, siis oli usaldusprotsent 18.

2004. aasta kevadise küsitluse andmetel oli 30% küsitletuist rahul või väga rahul demokraatia arenguga Eestis, 65% aga mitte. See on kõige negatiivsem näitaja viimaste aastate jooksul, mis puudutab demokraatia arengut Eestis.

Uutes liikmesriikides on rahulolu keskmiselt vaid 24%, vanades Euroopa Liidu liikmesriikides on see näitaja aga 56%.

2. Informatsioon Euroopa Liidu kohta

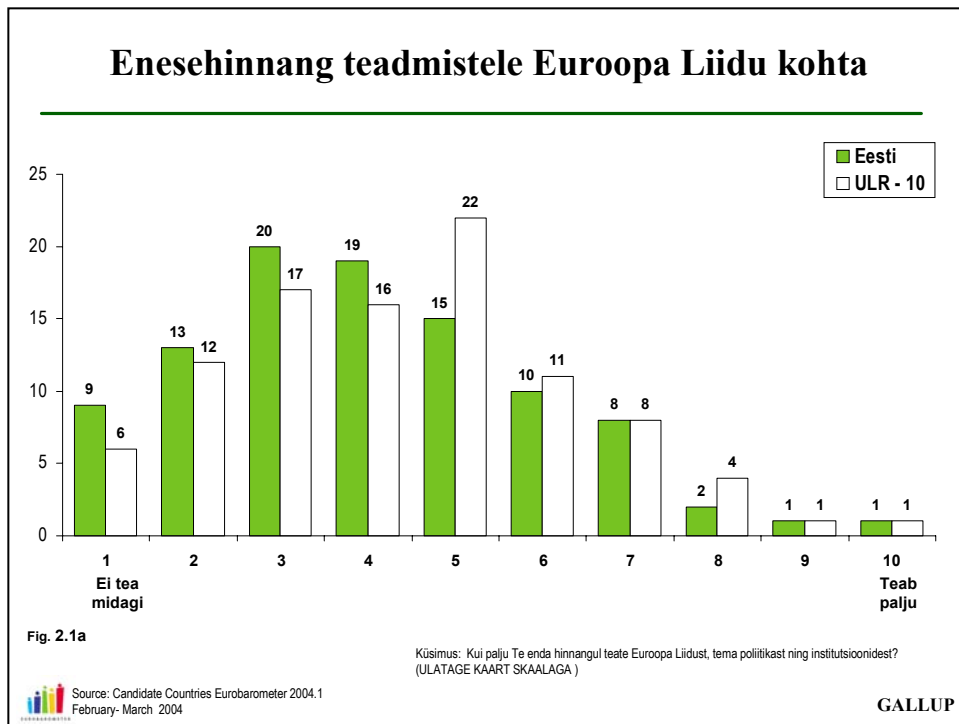
Euroopa Liidu teema on Eestis olnud ebapopulaarne. Pikki aastaid püüti algetada Euroopa Liidu teemalist diskussiooni, kuid eriti aktuaalseks ei saanud see enne Euroreferendumit. Referendumieelsel perioodil käsitleti Euroopa Liidu teemat meedias, kuid oma olemuselt oli see pigem vaid 'jah' argumentide paraad. Alles pärast referendumit muutusid käsitlused tõsisemaks ning mitmekülgsemaks, selgusid asjaolud, millest elanikkonda varem ei olnud teavitatud. Inimeste teadmised Euroopa Liidust oli 1999. aastal veel puudulikud. Eestis korraldatud avaliku arvamuse küsitlused näitasid, et informeeritus Euroopa Liidu tegevusest üha kasvab.

Eesti ajakirjanduses ilmus küll materjale Euroopa Liidu funktsioneerimisest ning elanikele jagati informatsiooni mitmete erinevate kanalite kaudu, kuid huvi Euroopa Liidu vastu oli siiski väike. Eriti vähe tunti huvi Euroopa Liidu ülesehituslike printsiipide vastu. Pigem keskenduti üldistele seaduspärasustele, süvenemata detailidesse.

Eesti elanikkond lähtub otsustes pigem ratsionaalsetest kui emotsionaalsetest argumentidest. Kui aga Euroopa Liidu toimimise printsiibid ei ole selged, siis saab tulemuseks olla pigem äraootav ja skeptiline kui optimistlik hoiak. Taolise tendentsi tunnistajaks on Eesti avalikkus olnud korduvalt.

2.1 Tunnetatud ja tegelik informeerituse tase

Teadmised Euroopa Liidu kohta ei ole Eestimaa elanikel eriti kõrged. Seda näitab Eesti inimeste kriitiline hoiak oma informeerituse hindamisel. 34% küsitletud Eesti elanikest hindab oma teadmisi Euroopa Liidu kohta väga nõrgaks, uutes liikmesriikides peab oma teadmisi samal tasemel olevat keskmiselt 31%, EL25 riikides on vastav protsent keskmiselt 33. Selgub, et Eesti elanikkonna enesehinnang Euroopa Liidu informeerituse suhtes ei erine kuigi palju teiste riikide elanike enesehinnangust.

Eestis on riikide ühendustega võrreldes vähem neid inimesi, kes hindavad oma teadmisi Euroopa Liidu kohta headeks, vastavaks näitajaks on Eestis kõigest 12%, ULR10-s aga 14% ning EL25 riikides 16%.

Selgub, et Eesti inimeste informeeritus Euroopa Liidu kohta on enesehinnangu kohaselt keskmisest madalam.

Eestis on elanike enesehinnang seotud isiku majandusliku olukorraga. Mida suurema sissetulekuga on vastaja, seda kindlamalt ta väidab, et teab Euroopa Liidu kohta teistest inimestest rohkem.

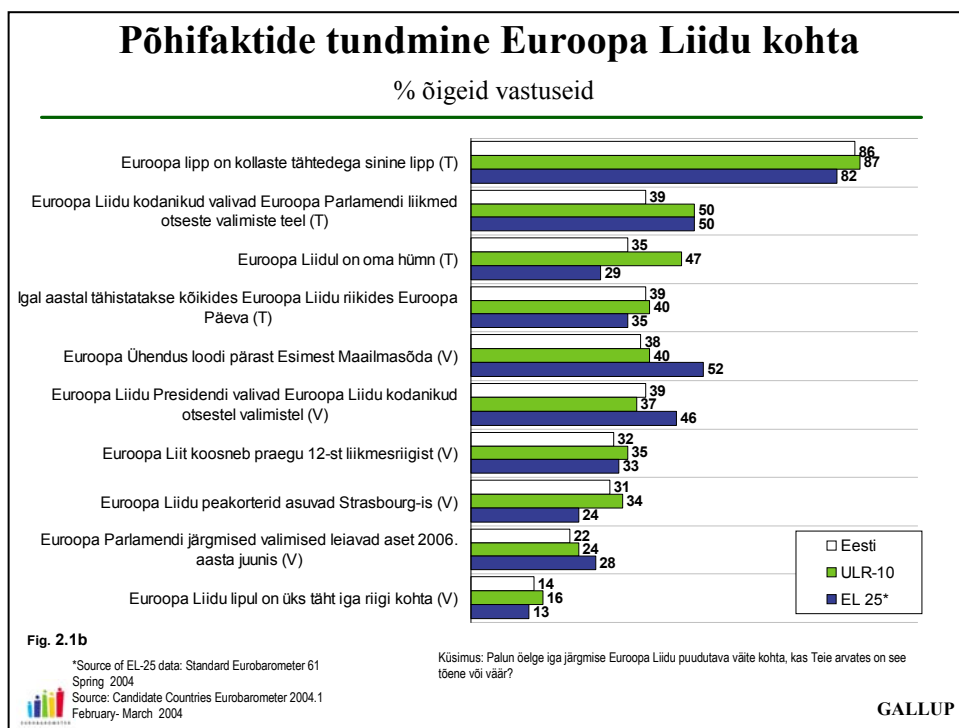
Kui võtta vaatluse alla nende inimeste osakaal, kes arvavad enda teadmised Euroopa Liidu kohta nõrgad olevat, siis võib täheldada, et kõige madalamas sissetulekugrupis ulatub väheinformeeritud inimeste arv 45%-ni, kõige jõukamate grupis aga vaid 14%-ni. Sarnasest tendentsist saab kõnelda ka hästi informeeritud inimeste osakaalu kohta erinevates sissetulekugruppides.

Nimetatud seosed on tingitud võimalustest ligi pääseda erinevatele infoallikatele. Vaestel on võimalused sageli pärsitud ajalehtede kalli hinna ning elektrooniliste vahendite puuduse tõttu.

Erinevaid gruppe silmas pidades peavad Eestis end kõige informeeritumaks 20-29 aastased inimesed, Eesti Vabariigi kodanikud, linnainimesed ning rahvuselt eestlased.

Tegelik teadmiste tase Euroopa Liidu kohta

Tulemused näitavad, et igapäevaselt elukogemuste kaudu saadud informatsioon, olgu siis tähtpäevade tähistamise või sümbolite näol, on inimestele hästi teada. See avaldub eelkõige üldtuntud faktide tundmises Euroopa Liidu kohta. Taolised triviaalsed teadmised ei ole Eesti riigis teiste liikmesmaade elanike omadest madalamad.

Võib märgata, et mitmes küsimuses on vanemate Euroopa Liidu liikmesmaade elanikkond vähem informeeritud kui uute liikmesriikide elanikud. Siinkohal on huvitav tõdeda, et ajal, mil endised nõukogulikud Kesk- ja Ida-Euroopa riigid läksid üle turumajanduslikule demokraatlikule ühiskonnamuudlile, korraldati uuringuid, millest selgus, et uustulnukate teadmised demokraatia põhiprintsiipidest olid isegi paremad kui pikaajalise demokraatiakogemusega riikides. Ühed tundsid hästi teoreetilist tagamaad, teised aga oskasid demokraatiat praktiliselt realiseerida. Ka CC-EB uuring tõestab sama tendentsi.

Uute liikmesriikide elanike teadmised on keskmiselt veidi paremad kui EL15 liikmetel keskmiselt.

Euroopa Liidu uutel liikmesriikidel koguneb ühe esitatud väite kohta keskmiselt 41% õigeid vastuseid, Euroopa Liidu 15 liikmesriigi elanike puhul keskmiselt 39%, Eestis on antud näitaja aga 37,5%. Eestimaa elanikkonna hinnang oma informeeritusele oli küllaltki adekvaatne sellega, mida näitasid teadmiste kontrolli küsimused. Siin ei tekkinud vastuolu, et enesehinnang osutub palju kõrgemaks kui reaalsed teadmised seda näitavad.

Mis puudutab inimeste enesehinnangut informeerituse kohta ning reaalseid teadmisi erinevates sotsiaal-demograafilistes gruppides, siis analüüs näitas, et ka siin eksisteerib selge vastavus. Inimesed, kes väitsid, et nende informeeritus on madal, demonstreerisid seda ka praktikas, nende faktoloogilised teadmised jäid teiste gruppidega võrreldes nõrgemaks.

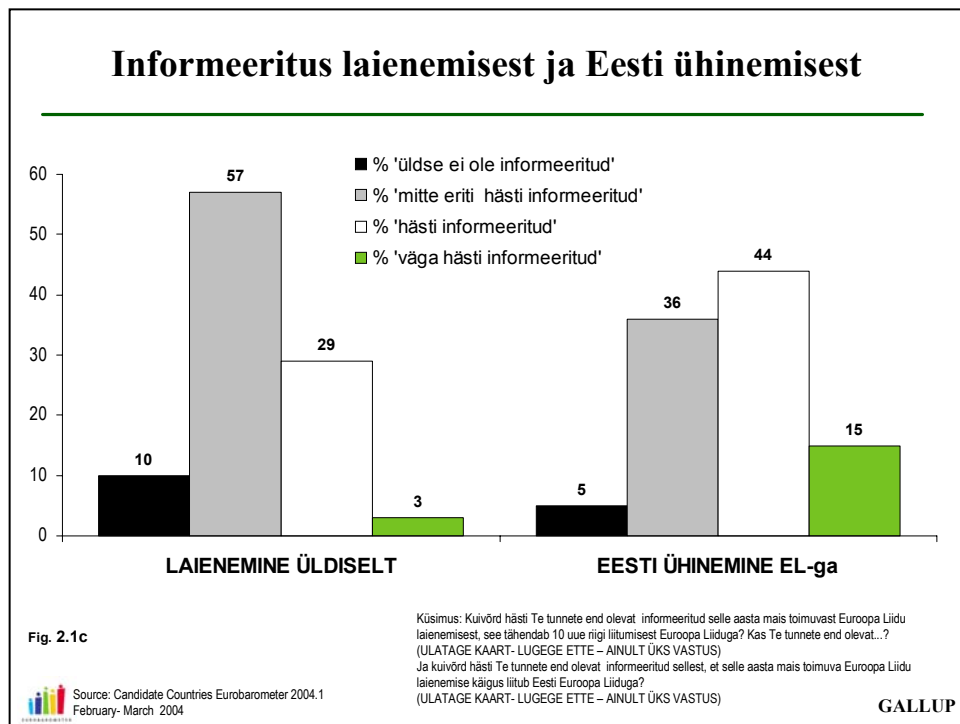
Inimeste teadmised sümbolitest (lipp, Euroopa päev jms) ning faktidest on kõrgemad kui teadmised Euroopa Liidu toimimise mehhanismidest. Vahetult Euroopa Parlamendi valimiste eel teadis vaid 39% Eestimaa inimestest, et Parlamendi liikmed valitakse otsevalimiste teel.

Võiks küsida, mis põhjustab sellist madalat teadmiste taset. Üks oluline tegur on mittekodanike suur osakaal, kes ei osale valimistes ning ei huvitu seetõttu ei Eesti-sisese poliitikast ega ka Euroopa Liitu puudutavatest küsimustest. Siit tulenevalt on ka nende teadmised selles valdkonnas märksa nõrgemad.

Eesti vastajad oskasid Euroopa Liidu kohta esitatud kümnest küsimusest anda õige vastuse keskmiselt vaid 3,75-le küsimusele. Uute liikmesriikide teadmiste keskmine oli aga 41%.

Informeeritus Euroopa Liidu laienemisest

Nagu eelnevalt on täheldatud, ei hinda Eesti elanikud informeeritust Euroopa Liidu laienemisest eriti kõrgelt. Vaid 32% küsitlenuist ütles, et nad on nimetatud protsessist hästi või väga hästi informeeritud. See näitaja on madalam uute liikmesriikide keskmisest, milleks on 38%. Samas aga on enda arvates hästi informeeritud inimeste osakaal Eestis suurem kui Euroopa Liidu vanemates liikmesriikides, kus keskmine näit selle vastuse puhul on 29%. Läti ja Leedu elanikud tunnevad end paremini informeerituna kui Eesti elanikkond. Lätis hindab oma teadmisi Euroopa Liidu kohta kõrgeks 40% ja Leedus 41% vastanutest.

Informeeritus Eesti ühinemisest Euroopa Liiduga on inimeste hinnangul tunduvalt parem kui Euroopa Liidu ühinemisprotsessist üldiselt. Seaduspärasus on see, et inimesi huvitabki rohkem regionaalselt lähemal toimuv. Kuigi inimeste enesekohane kinnitus informeerituse kohta on väga subjektiivne, viitavad Eesti suhteliselt madalad arvandmed siiski vajakajäämistele informatsiooni levitamise poliitikas. Kui Eesti ühinemisest Euroopa Liiduga oleks antud mitmekülgne objektiivne pilt, siis ei oleks Eestis tekkinud teatud toidukaupade massilist kokkuostmist. Loomulikult oli taoline paanika tingitud ka inimeste madalatest sissetulekutest, mis sunnivad inimesi säästma.

Varasemad uuringud on näidanud, et informatsioon, mida inimesed said Euroopa Liidu kohta meediast ning teistest ametlikest infoallikatest, ei vastanud nende ootustele. Sellise infovaakumi tingimustes on tavaline, et inimeste ootuste ja tegelikkuse vahele jääb suur lõhe, mida täidavad kuulujutud.

2.2 Hinnatud infoallikad Euroopa Liidu kohta

11% Eesti elanikkonnast pole huvitatud informatsioonist Euroopa Liidu kohta. See näitaja on samal tasemel Euroopa Liidu liikmesriikide keskmisega, kuid pisut kõrgem kui Euroopa Liidu uutes liikmesriikides, kus vastavaks näitajaks on 10%.

Ülejäänud Eesti elanikkonda siiski huvitab informatsioon Euroopa Liidu kohta. Kõige olulisemad infoallikad, kust Eesti elanikkond soovib vastavat infot saada, on eelkõige televisioon, mida pidasid tähtsaks 73% vastanutest, raadio tähtsus infoallikana oli 56% ja päevalehti eelistas 42% vastanutest. Neid infokanaleid usaldatakse kõige rohkem. 25% küsitluteest pidasid oluliseks infoallikaks ka vestlusi sugulaste ning sõpradega.

Kui võrrelda Eesti elanike prioriteete teiste Euroopa Liidu riikide elanike eelistustega, siis on täheldatav üldine sarnasus infokanalite valimisel. Erinev on vaid interneti osatähtsus infoallikana. Eestis eelistas seda kanalit 25% küsitluteist, Euroopa Liidu uutes liikmesriikides 18% ning EL15 riikides keskmiselt 16%. Taoline erinevus on seletatav interneti laialdase ning kiire levikuga Eestis. 2004. aasta kevadel tehtud küsitluses selgus, et täiskasvanud elanikest oli ligipääs internetile 46% vastanutest. Eesti elanikkonna vähesed teadmised Euroopa Liidu kohta viitavad asjaolule, et vastava teemaga seotud veebileheküljed pole ehk piisavalt heal tasemel, et äratada inimestes huvi. Tuleks rohkem arvestada asjaoluga, et internetist on saanud oluline infokanal.

Televisioon pakkus suurimat huvi 30-59 aastastele inimestele. Raadio puhul kehtis aga järgmine seos: mida vanem on inimene, seda olulisemaks muutub tema jaoks raadio infoallikana. Päevalehti hindasid kõige rohkem aktiivselt töötavad inimesed vanuses 20-59 aastat. Sama vanusegrupp hindas infoallikana teistest kõrgemalt suhtlemist sugulaste ja sõpradega.

Interneti osatähtsus 15-29 aastaste noorte seas oli 52%, kõige levinumaks infoallikaks jäi aga televisioon, mida pidasid tähtsaks 74% vastanutest.

Vanusegruppidest olid raamatud ja brošüürid populaarseimad noorte seas. Taoline tendents lükkas ümber levinud arvamuse, et noored ei huvitu trükimaterjalist.

20-29 aastaste jaoks on teiste vanusegruppidega võrreldes levinumad Euroopa Liidu infokeskused.

Infoallikate valik sõltub mõningal määral inimeste sissetulekust. Trükikirjandus on kättesaadavam jõukamatele inimestele. Ka interneti kasutamine nõuab teatud vahendeid kas kodus või töökohas ning on seetõttu kättesaadavam eelkõige paremal majanduslikul järjel olevatele inimestele.

Erinevus interneti pooldajate hulgas on madalaima ja kõrgeima sissetulekuga inimeste puhul enam kui neljakordne. Kui madalaima sissetulekuga inimestest eelistab infot interneti teel saada 9% vastanutest, siis kõrgeima sissetulekuga inimeste puhul on interneti pooldajaid 42%.

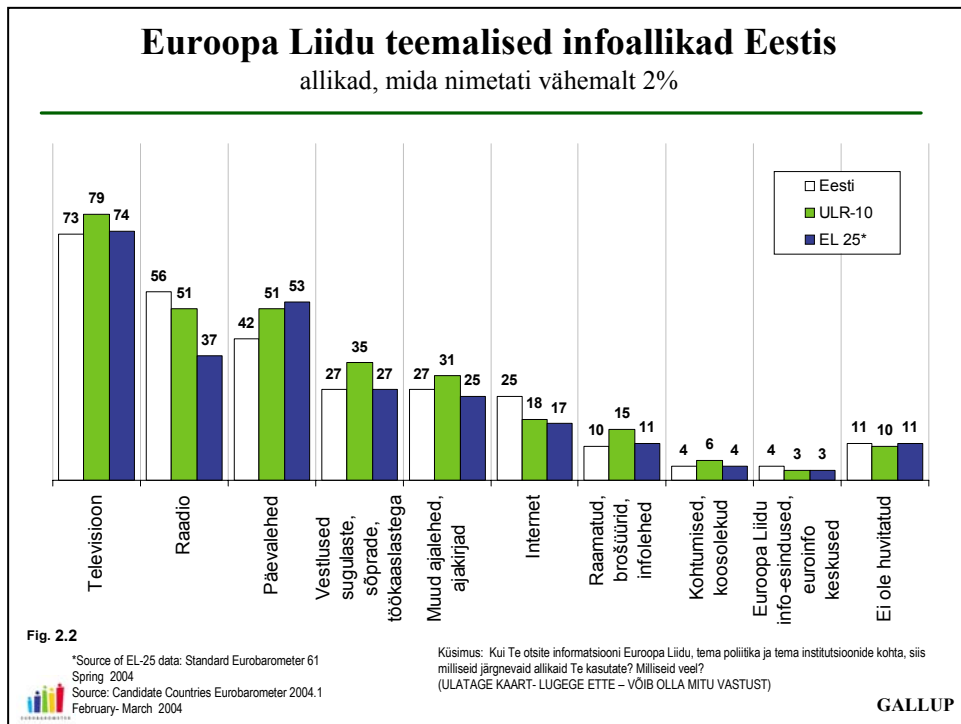
Huvipuudust Euroopa Liidu informatsiooni vastu esines vaestel kaks korda rohkem kui rikastel. Linna- ja maaelanike seas on teatud erinevusi infoallikate valimisel. Maaelanikud võrreldes linnaelanikega

eelistavad rohkem massimeediat, olgu selleks televisioon, raadio, trükiajakirjandus või raamatud. Et internet on maal vähem levinud kui linnas, siis on interneti osakaal infoallikana ka mõnevõrra väiksem. Ka arutelud sugulaste ja sõpradega pole maaelanike seas infovahetusahendina eriti levinud, seda eelkõige maaelanike hõreda asustuse tõttu.

Kui veel mõned aastad tagasi oli huvi Euroopa Liidu vastu nii maal kui linnas väike, siis seoses Eesti liitumisega on kasvanud maainimeste huvi Euroopa Liidu vastu. Maaelanike tähelepanu köidab eelkõige Euroopa Liidu põllumajanduspoliitika, mis pakub põllumeestele senisest suuremaid võimalusi. Nimetatud asjaolu on ka põhjuseks, miks huvi Euroopa Liidu teemalise info vastu on maal veidi suurem kui linnas.

Eestlased on rohkem huvitatud euroinfost kui mitte-eestlased. Kui vaid 2% eestlastest ei soovi otsida informatsiooni Euroopa Liidu kohta, siis mitte-eestlastest koguni 16% ei tunne huvi vastava info kohta. Sellest lähtuvalt kasutavad mitte-eestlased ka vähem infoallikaid. Eestlaste jaoks on trükimeedia palju suurem osatähtsus kui mitte-eestlastel. Vähene huvi ajakirjanduse vastu on suurel määral tingitud riigikeele oskamatusesest ning vene keeles ilmuvate materjalide vähesusest. Vastav venekeelne kirjandus on aga sageli kallim kui eestikeelne trükimeedia ning seetõttu ka raskesti kättesaadav majanduslikult halvemal järjel olevatele inimestele. Kuna aga vene keeles ilmuvate ajalehtede tiraažid on siiski vastavuses lugejaskonna arvuga, siis võib järeldada, et mitte-eestlased siiski väärtustavad trükimeediat vähem kui eestlased.

Eestlaste ja mitte-eestlaste puhul ilmnenu infoallikate kasutamise tendentsid avalduvad ka vastavalt Eesti Vabariigi kodanike ja mittekodanike võrdlemisel, kui võtta aluseks Euroopa Liidu teemalise info otsimise eelistust erinevatest infokanalitest.

Euroopa Liidu temaatika ajakirjanduses

Eesti elanikkonnast vaid 29% on hästi informeeritud Euroopa Liidu kohta, uutes liikmesriikides on informeerituse tase 35% ning kõikide Euroopa Liidu liikmesriikide keskmine näit on 28%. Seega võib järeldada, et Eesti on Euroopa Liidust halvemini teavitatud kui teised liikmesmaad.

Mitmed Eesti poliitikud on viidanud ka asjaolule, et Eesti meedias on Euroopa Liidu temaatika leidnud teatud nihkelise kajastuse. Liiga palju on filosoofilisi arutlusi, üldistusi, kuid Euroopa Liidus toimuvate protsesside ning sündmuste analüüs jääb napiks. Väheseks jääb ka informatsiooni selle kohta, kuidas Euroopa Liit ja selle institutsioonid igapäevases elus funktsioneerivad, milliseid otsuseid vastu võetakse ning milline mõju nendel otsustel on Eestile. Taolised tähelepanekud kujundavadki Eesti elanike arvamust ajakirjanduses käsitletud Euroopa Liidu temaatika kohta.

Eelnevalt sai viidatud, et Euroreferendumi-eelsel perioodil puudusid Eestis diskussioonid Euroopa Liidu plusside ja miinuste ning arengutsenaariumide üle. 49% Eestimaa elanikest arvab, et Euroopa Liidu kajastus Eesti meedias on liiga positiivne. Taoline hinnang on kaks korda kõrgem kui EL15 riikides keskmiselt, kus vastav näitaja on 23%. Uutest liikmesriikidest suhtutakse ajakirjandusse Eesti elanikest veelgi skeptilisemalt vaid Poolas.

Avaliku arvamuse kohaselt on Euroopa Liiduga seotud informatsiooni kajastus liiga ühekülgne, mistõttu elanikkonna suhtumine ajakirjandusse ei ole kuigi positiivne.

Mida eakamad inimesed, seda skeptilisemalt nad suhtuvad ajakirjanduses käsitletud infosse. Liiga positiivseks peavad meedias esitatud materjale ka suurema sissetulekuga ning kõrgema haridusega inimesed. Linna- ja maaelanike arvamused antud küsimuses ei erinenud. Minimaalsed variatsioonid olid vastanutest rahvuse ja kodakondsuse tasandil.

Euroopa Liidu temaatika on Eestimaa elanike jaoks oluline, sest 26% vastanutest arvas, et Euroopa Liidust räägitakse liiga vähe. Inimesi, kes arvasid, et antud teemal on juba liiga palju kõneldud oli kaks korda vähem, vaid 13%. Infopuudust tajuvad peaaegu kõigi nii EL15 riikide kui ka Euroopa Liidu uute liikmesmaade elanikud. Euroopa Liidu vanemates liikmesmaades arvas, et vastava teema kajastamine on puudulik keskmiselt 42% küsitletutest, uutes liikmesmaades oli see näit keskmiselt 37%.

Domineerivaks seisukohaks on arvamus, et Euroopa Liidu alane meediakajastus on õiges mahus. Eestis jagasid taolist seisukohta 51% küsitletuist, uute liikmesriikide vastav keskmine näit on 43%, EL15 riikides keskmiselt 42%.

Selgus, et vanuseline struktuur ei mõjuta oluliselt inimeste hinnangut meediakajastuse mahu kohta. Linnaelanikke, kes arvavad, et meedias kajastatakse Euroopa Liidu temaatikat liiga vähe, on 30% küsitletuist, maaelanike seas on vastav protsent 17. Seega on linnas elavad inimesed informatsiooni kajastamisega vähem rahul kui maaelanikud.

Mitte-eestlased, ka mittekodanikud hindavad võrreldes eestlastega ning Eesti Vabariigi kodanikega Euroopa Liidu teema kajastust märksa ebapiisavamaks. Eelnevalt kirjeldatud põhjustel selgub, et neil on alust seda ka väita.

2.3 Euroopa Liidu institutsioonid

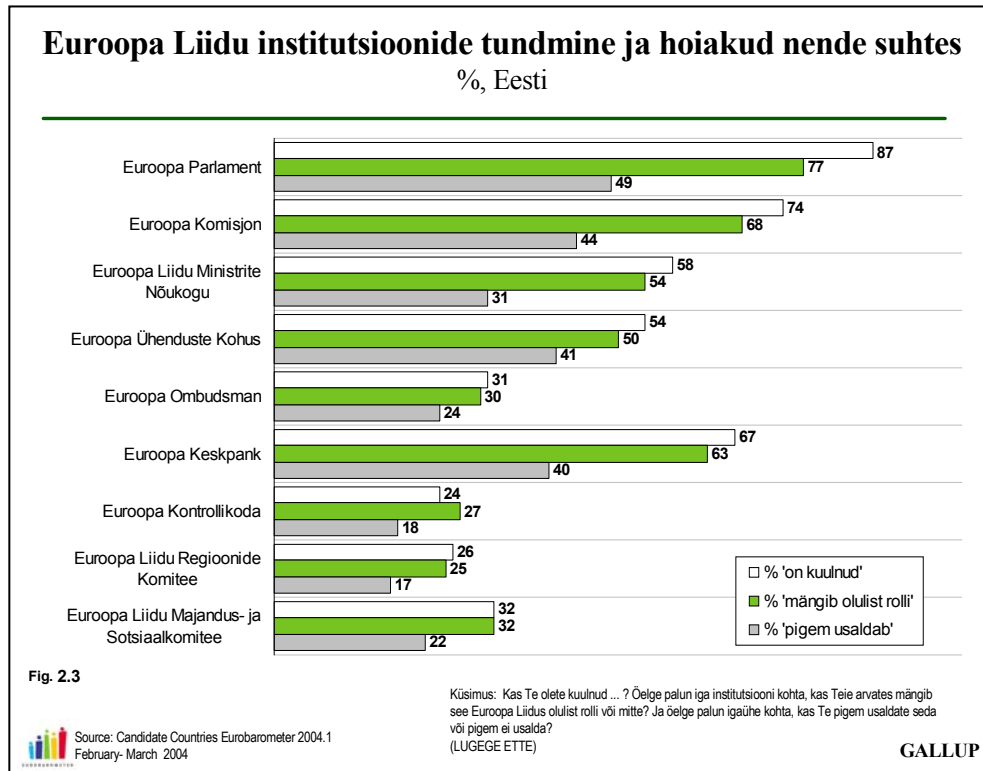
Euroopa Liidu institutsioonidest teab 87% Eestis küsitletuist Euroopa Parlamenti, 74% Euroopa Komisjoni ja 67% Euroopa Keskpanka. Vastavaid institutsioone peavad inimesed oluliseks, kuigi usaldus nende vastu on madal. Madalaima usaldusväärsusega antud valimis on inimeste arvates Euroopa Keskpank.

Vähe teatakse järgmisi institutsioone: Euroopa Kontrollikojast on kuulnud vaid 24% , Euroopa Liidu Regioonide Komiteest 26%, Euroopa Ombudsmanist 31% ja Euroopa Liidu Majandus- ja Sotsiaalkomiteest 32% vastanuist. Vähem tuntud institutsioonide puhul peetakse nende tähtsust ebaolulisemaks ning usaldus nende vastu on väiksem.

Institutsioonide tundmine ei ole vanuselisel variatsioon, ka hinnang institutsioonide olulisusele ning nende usaldamine on peaaegu ühel nivool. Erinevused avalduvad vaid kahes vanusegrupis. Nooremad vastajad teavad rohkem Euroopa Liidu institutsioonidest ja kõige vanema vanusegrupi esindajad on omakorda kõige halvemini informeeritud ning sellest tulenevalt ei pea nad vastavaid institutsioone kuigi tähtsaks ning usaldus nende vastu on väike.

Maaelanikud on mõnevõrra paremini informeeritud institutsioonidest kui linnaelanikud.

Rahvuslikust aspektist vaadelduna võib täheldada, et eestlased tunnevad Euroopa Liidu institutsioone paremini ning hindavad neid kõrgemalt kui mitte-eestlased. Huvitav tähelepanek on aga see, et Euroopa Ühenduse Kohust ja Euroopa Ombudsmani hindavad mitte-eestlased märksa kõrgemalt kui eestlased. Antud seik on seotud eelkõige venekeelse ajakirjandusega, mis on sageli kajastanud mitte-eestlaste pöördumist abisaamiseks vastavate institutsioonide poole. Mitte-eestlaste seas on tekkinud arusaam, et Euroopa Ühenduse Kohus ja Euroopa Ombudsman on justkui päästerõngad, mille järgi haarata, kui tekib arusaamatusi Eesti ametivõimudega.

3. Toetus Euroopa Liidu liikmeksolemisele

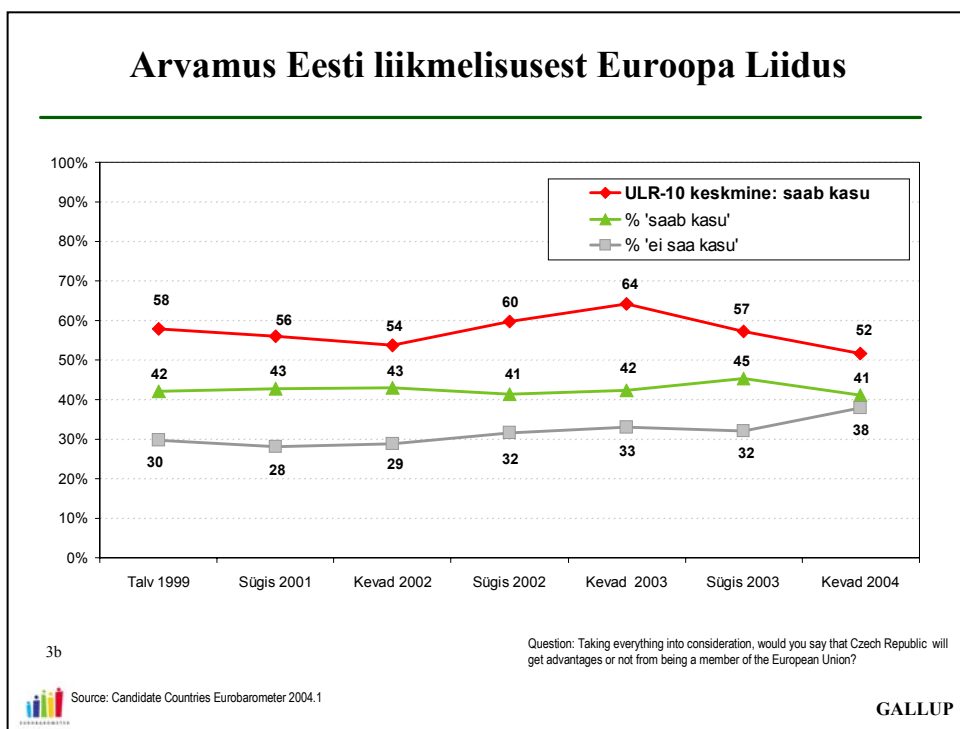
2004. aasta kevadine eurobaromeeter näitas, et uute liikmesriikide seas oli kõrgeim toetus Euroopa Liidule Leedus, kus 52% arvas, et ühinemine Euroopa Liiduga oleks hea, Maltas oli liitumise pooldajaid 50%, Poolas 42%, Tšehhi Vabariigi elanikest pooldas Euroopa Liidu liikmeks olemist 41%, Sloveenia elanikest 40%, Lätis oli pooldajaid 33% ja Eesti elanikest oli liitumise poolt vaid 31%. Kui uute liikmesriikide keskmine toetus Euroopa Liidu liikmeksolekule on 43%, ja EL15 riikides 48%, siis Eesti 31%-lise pooldajate osakaaluga on selle näitajaga teistest riikidest traditsiooniliselt maha jäänud.

Muutused toetuses Euroopa Liidu liikmeksolemisele

Vaadates tagasi viie aasta tagusele trendile küsimuses, kas Eesti astumine Euroopa Liitu on hea või halb, võib kõnelda järgmistest muutustest. Kui võtta vaatluse algpunktiks 1999. aasta ja lõpp-punktiks 2004. aasta, siis selgub, et uutes liikmesriikides on Euroopa Liiduga ühinemist toetavate inimeste arv langenud 47%-lt 43%-le. Eestis ei ole taolist muutust toimunud.

Küll aga on Eesti elanikkonna seas 5 aasta jooksul suurenenud nende inimeste arv, kes arvavad, et on halb olla Euroopa Liidu liikmesriik. Kui 1999. aastal oli liitumisevastaseid 13% küsitlenuist, siis 2004. aasta kevadeks pidas liitumist halvaks otsuseks 21%.

Euroreferendumi-eelse kampaania mõjul suurenes 2003. aasta sügisel Euroopa Liiduga liitumise poolt olevate inimeste arv 7% võrra, saavutades 38%-se Euroopa Liidu pooldajate osakaalu. Viimase uuringu tulemusel 2004. aasta kevadel aga selgus, et liitumise toetajate arv on taas vähenenud.

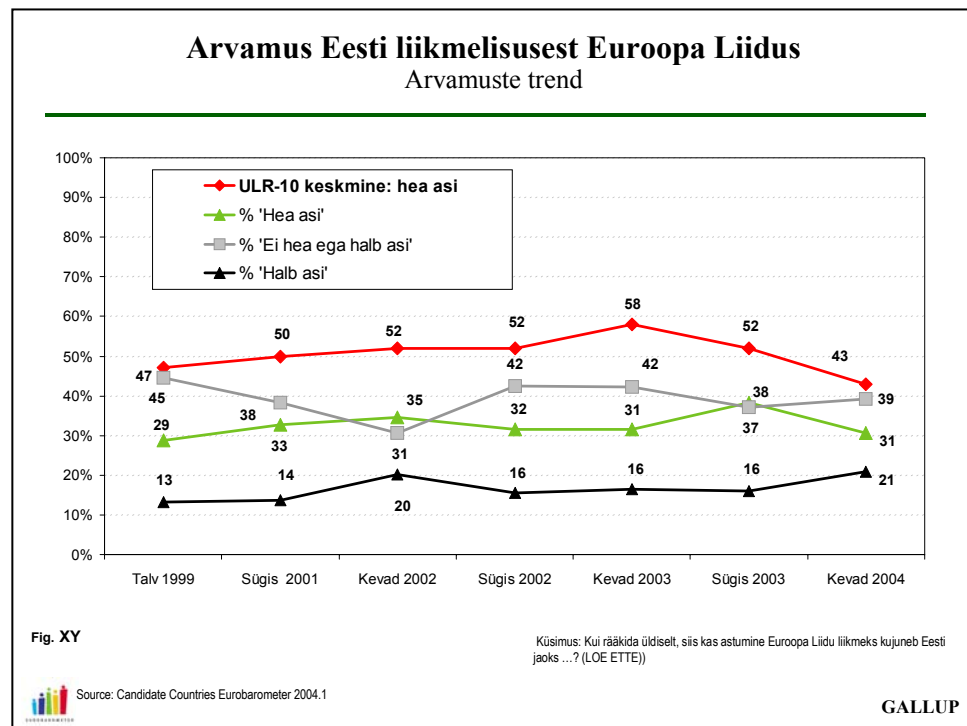

Loodetud kasud Euroopa Liidu liikmeksolemise

Enne Euroopa Liitu astumist analüüsitakse, kuivõrd tulus on taolise tähtsa otsuse vastuvõtmine riigile. Eesti elanikkonna hoiak Euroopa Liitu on olnud üks skeptilisemaid teiste uute liikmesriikide seas. Isegi Euroreferendum ei muutnud elanike suhtumist olulisel määral. Negatiivne hoiak on seletatav ka asjaoluga, et Eestis toimus referendum 2003. aasta septembris, teistes uutes liikmesmaades olid aga Euroreferendumid ära juba 2003. aasta suvel, seega jäi Eesti elanikkond kõrvale suvel toimunud suurtest eurokampaniastest.

2003. aasta kevadel arvas 42% vastajatest, et liitumine Euroopa Liiduga toob Eesti riigile kasu, 2003. aasta sügisel oli protsent tõusnud 45-le. Viimane näitaja on ühtlasi viie aasta kõrgeim.

Pärast Euroreferendumit langes uutes liikmesriikides nende inimeste arv, kes arvasid, et Euroopa Liit toob nende riigile kasu. Sarnane tendents leidis aset ka Eestis, kus langes 2004. aasta kevadel optimistide arv 45%-lt 41%-le. Uutes liikmesriikides toimus veelgi suurem muutus: Euroreferendumi päevil lootsid 64% inimestest saada Euroopa Liidust kasu, 2004. aasta kevadel oli kasulootjaid aga keskmiselt 52%. Nii Eesti kui ka uute liikmesriikide elanikkonna usk Euroopa Liidu kasutegurisse oli viimase 5 aastase perioodi madalaim. Samas tõusis Eestis 2004. aasta kevadeks 38%-ni nende inimeste osakaal, kes pidasid ühinemist Euroopa Liiduga ebatulusaks.

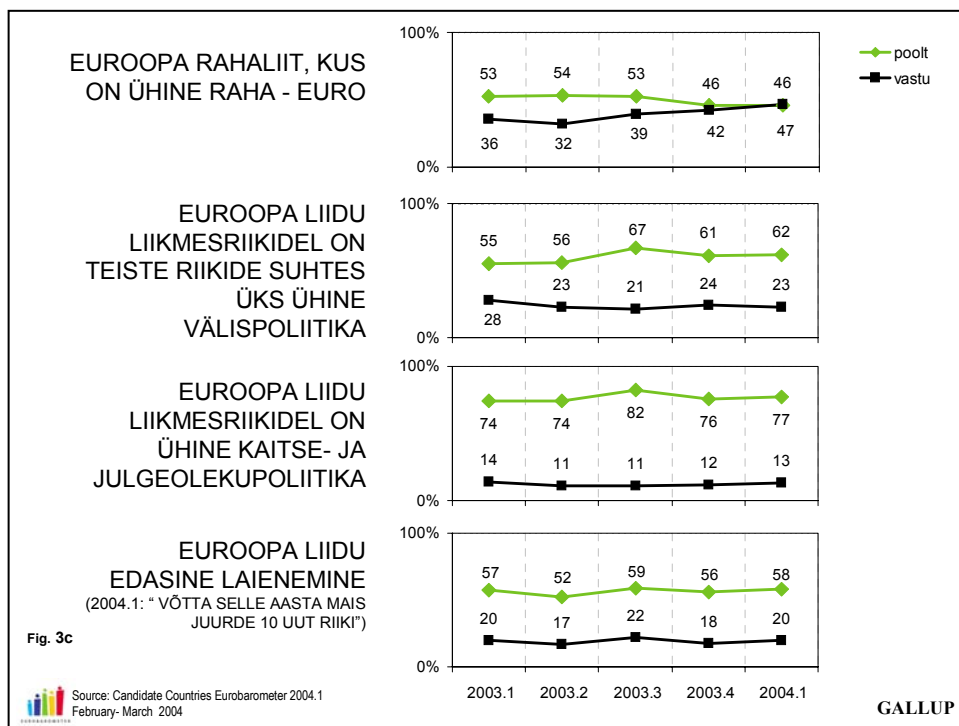

Toetus Euroopa Liidu võtmepoliitikatele

Jälgides Euroopa Liitu ajast, mil alustati läbirääkimisi Eesti kui kandidaatriigiga praeguse hetkeni välja, võib tõdeda, et ühenduses on toimunud mõningaid muutusi. On vastu võetud mitmeid otsuseid, tehtud uusi ettepanekuid ning algatatud erinevaid projekte, mis uutes liikmesriikides pole aga veel realiseerunud. Seega on oluline välja selgitada, kas tolleaegsete kandidaatriikide ehk praeguste uute liikmesriikide suhtumine Euroopa Liitu on muutunud või mitte.

Oluline oli selgitada inimeste suhtumist üleminekusse Eesti kroonilt eurole. Eesti kroon oli varem seotud Saksa margaga. Saksamaa üleminek eurole tähendas Eestile vahetuskursi muutumist. Varem sai ühe Saksa marga eest 8 krooni, nüüd saab ühe euro eest 15,64 krooni. Tegu on fikseeritud kursiga, mistõttu Eestimaa inimestel on antud teema juba küllaltki tuttav.

Milline on aga inimeste toetus Euroopa Rahaliidule, kus on ühiseks rahaks euro? Kahe aasta jooksul tehtud viie uuringu andmed näitavad, et viimase ajani oli Eestimaal Rahaliidu pooldajaid rohkem kui vastaseid. Kuid 2004. aasta kevade küsitlus näitas, et Euroopa Rahvaliidu vastu oli 47% ning poolt 46%, seega olid tulemused võrdsustunud. Vastaste osakaal on 2003. aasta teisest küsitlusest alates pidevalt kasvanud. Pooldajate arv on kolme esimese küsitluse ajal olnud konstantselt 53%, 2003. aasta sügisest ja 2004. aasta kevadisest uuringust aga selgub, et pooldajate arv on langenud 46%-le. Langus on tingitud eelkõige ajakirjanduses käsitletud Euroopa Liidu liitumise teemast, mille raames kõneldi ka hinnatõusust, mis võib kaasa tulla eurole ülemineku ajal.

Toetus ühisele välispoliitikale teiste riikide suhtes, mida aetakse Euroopa Liidus, on päris suur. Seoses Euroreferendumiga ja sellel ajal aset leidnud aruteludele Euroopa Liidu põhiseaduse üle on mõnevõrra suurenenud nende inimeste arv, kes toetavad ühist välispoliitikat teiste riikide suhtes. Ühise välispoliitika vastu on olnud stabiilselt ligi 2,5 korda vähem inimesi kui poolt.

Suurima toetuse saab Eesti elanikkonnalt ühine kaitse- ja julgeolekupoliitika kontseptsioon. Suurim pooldajate arv ulatus referendumieelsel diskussioonide perioodil 82%-ni. Kuigi toetus on viimasel ajal mõne protsendi võrra langenud, ületab tulemus siiski kahe aasta taguse näitaja. Nimetatud poliitilise valdkonna vastaste osakaal on olnud stabiilselt 13%.

Kuigi 2004. aasta kevadel oli Eesti veel formaalselt kandidaatriik, ei leidnud Eesti elanikkond Euroopa Liidu edasises laienemises päris ühest toetust. Laienemise vastu oli 2004. aasta kevadel toimunud uuringu andmetel koguni 20%, pooldas seda poliitikasuunda aga 58% vastajatest.

4. Euroopa tähtsus Eesti riigile

Eestit on taasiseseisvumisest peale peetud Euroopa loomulikuks osaks. Tähtis osa selles sulandumisprotsessis on olnud taasiseseisvunud Eesti esimesel presidendil Lennart Meril, kes oli Euroopa jaoks Eesti esindaja.

Ajaloo on teada, et Eesti alal on sajandite vältel olnud kontakte nii sakslaste, taanlaste kui rootslastega. Möödunud sajandi esimesel ja teisel kümnendil kõlas aga kirjandusliku rühmituse “Noor-Eesti” loosungis lause: “Olgem eestlased, kuid saagem eurooplasteks”. Seega pidasid eestlased oma kodumaad juba siis Euroopa osaks. Enne Teist Maailmasõda oli Eesti oma majanduse arengult paremal järjel kui nii mõnigi senine Euroopa Liidu liikmesriik. Nõukogude okupatsioon tähendas Eesti jaoks aga välispoliitilistes suhetes taandarengut. Mitte-eestlaste osakaal suurenes plahvatuslikult 36%-ni, seega eksisteeris Eesti teadvuses pikka aega nõukogulik mentaliteet, mis on nüüd asendumas ka mitte-eestlaste puhul euroopaliku orientatsiooniga.

4.1 Euroopa Liidu imago

Eestimaa elanike jaoks on Euroopa Liidu imago neutraalne – ei positiivne ega ka negatiivne. Taolist arvamust jagab 45% küsitletutest Eesti alal. Uutes liikmesmaades peavad Euroopa Liidu imago neutraalseks keskmisel 32%. Samavõrd palju on neid keskmiselt ka EL15 riikides. Positiivsed ning negatiivsed hinnangud on Eesti ühiskonnas tasakaalus. 26% vastajaist arvab, et Euroopa Liidu imago on positiivne, 25% väidab aga vastupidist. Uutes liikmesmaades on positiivseid hinnanguid keskmiselt 40%, EL15 riikides aga lausa 43%. Selgub, et erinevalt Eestist, domineerib ülejäänud riikides positiivne imago.

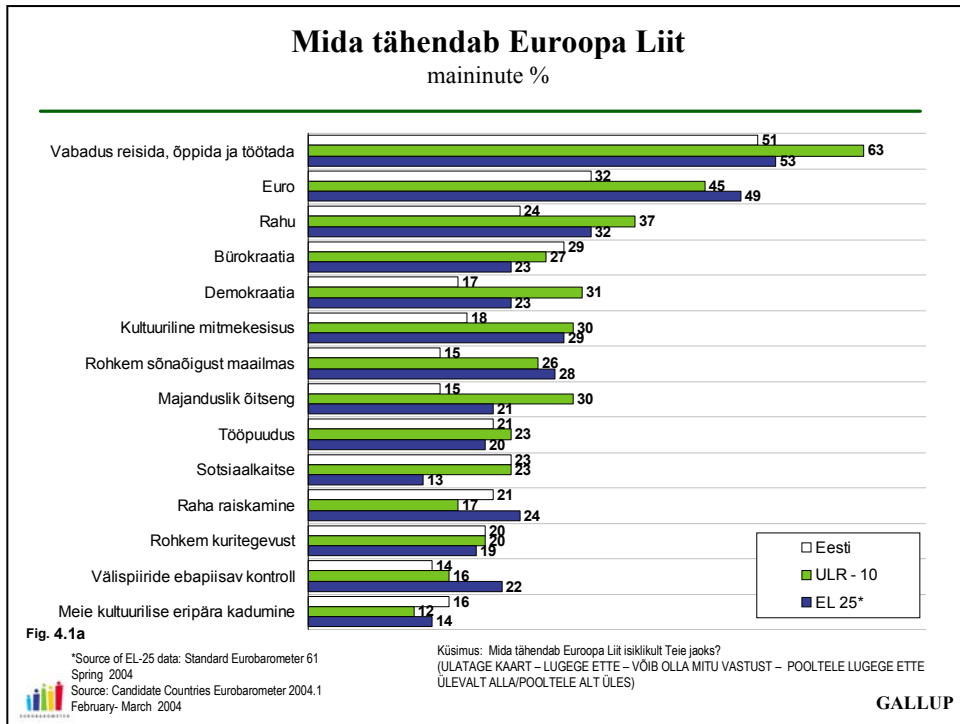
Euroopa Liit assotsieerub eestimaalase jaoks eelkõige vabadusega reisida, õppida ja töötada kõikjal Euroopa Liidu piires. Taolisi imago elemente nimetas 51% küsitletuist. Teiste tunnuslike joonte esinemine on tunduvalt väiksem. Sageduselt järgmisena on mainitud 32% ulatuses eurot ning 29% ulatuses bürokraatiat. Kõiki teisi elemente Euroopa Liidu imago kujundajana on alla 30%. Omaette grupi moodustavad sellised märksõnad nagu sotsiaalne kaitse, töötus, raharaiskamine.

Eestimaa elanikud suudavad nii uutest liikmesriikidest kui ka EL15 riikidest vähem leida tunnuseid, millega iseloomustada Euroopa Liitu.

Eesti inimesed seostavad teiste riikide elanikega võrreldes Euroopa Liitu märksa vähem selliste kuvandimärkidega nagu euro, rahu, demokraatia, kultuuriline mitmekesisus, suurem sõnaõigus maailmas, majanduslik õitseng.

Kui Eestis mainis eurot 32%, siis uutes liikmesriikides oli vastav protsent keskmiselt 45. Rahu oli Eestis nimetatud 24%-l, uutes liikmesriikides keskmiselt 37%-l. 17% Eestis küsitletutest pidasid oluliseks teguriks demokraatiat, ULR10-s oli vastav keskmine 31%. Kultuurilist mitmekesisust mainis uutes liikmesriikides 30%, Eestis aga kõigest 18%. Rohkemat sõnaõigust maailmas nimetas Eestis 15%, ULR10-s aga 26%. Kui uutes liikmesriikides mainis majanduslikku õitsengut keskmiselt 30% küsitletuist, siis Eestis oli taolise arvamuse jagajaid kaks korda vähem.

Eestimaa elanike kuvand Euroopa Liidu mainest ei erine oma elementide struktuurilt väga palju teiste riikide kujutlusest, kuigi see ei ole nii intensiivne ning positiivne kui teistel riikidel.

Küsitletuist kõige nooremate jaoks seostub Euroopa Liit lisaks liikumisvabadusele ning eurole ka kultuurilise mitmekesisusega, suurema sõnaõigusega maailmas, rahu ja majandusliku õitsenguga. Aktiivses tööeas inimeste jaoks tähendab Euroopa Liit sotsiaalset kaitset ja tööpuudust. 40-59 aastaste inimeste Euroopa Liidu imago kujutamises kajastub võrreldes teiste vanusegruppidega kõige rohkem kuritegevus ja raharaiskamine. Üle 60 aastased inimesed peavad Euroopa imago kõige olulisemaks komponendiks rahu.

Linnaelanikud rõhutavad maainimestega võrreldes rohkem selliseid märksõnu nagu euro, sotsiaalkaitse, kuritegevus, tööpuudus, demokraatia ning majanduslik õitseng.

Mitte-eestlaste puhul omavad Euroopa Liidu imagos rohkem tähtsust kui eestlastel sellised komponendid nagu sotsiaalkaitse, raha raiskamine, tööpuudus, euro. Eestlaste jaoks võrreldes mitte-eestlastega on aga märksa tugevamateks imago elementideks bürokratia, Eesti kultuurilise eripära kadumine, välispiiride ebapiisav kontroll ja suurem sõnaõigus maailmas.

Jõukamate ja vähem jõukamate inimeste Euroopa Liidu imago struktuur ei erine märkimisväärselt. Inimese sissetuleku suurenemisega muutub imagos liikumisvabaduse ning bürokratia ja majandusliku õitsengu osakaal suuremaks ning väheneb rahu osatähtsus.

Euroopa Liidu ja sellest tulenevate kasude mõistmine

Eesti elanike hulgas on koguni 47% neid inimesi, kes ei mõista, kuidas Euroopa Liit funktsioneerib. Euroopa Liidu uutes liikmesriikides on vastav protsent 35, seega tundub väiksem kui Eestis. Põhjustel, miks inimeste teadmised on nii kesised, peatutakse lähemalt media analüüsis.

Eesti elanikkond käsitleb Euroopa Liidust lähtuvat kasu eelkõige riiklikul tasandil. Seega ainsad valdkonnad, kus Eestimaa elanikkond näeb kasu rohkem tulevat kui kahju, on Eesti poliitika ühtlustamine (nii arvab 46% vastanutest) ning majandusliku arengu stabiilsus (nimetanud 43% küsitluteest).

Kui võrrelda Euroopa Liidu uute liikmesriikide ja nn vanade liikmesriikide seisukohti antud küsimuses, siis näeme, et uued liikmesriigid näevad Euroopa Liidus pigem kasutegurit, EL15 riikide seisukohad on aga tundub pessimistlikumad. Kui uutes liikmesriikides arvab 49% vastanutest, et riigi poliitika

muutub stabiilsemaks ning 32% ei ole sellega nõus, siis Euroopa Liidu 15-s riigis on keskmised suhtarvud vastavalt 39% ja 49%.

Vastajad suhtuvad skeptiliselt Eesti riigi mõju suurenemisse ning tema ettepanekute arvestamisse Euroopa Liidus. Seisukohaga, et Eesti arvamust võetakse Euroopa Liidus kuulda, ei nõustu 51% ning nõustub 34% küsitletuist. Uutes liikmesriikides on positiivselt mõtlejaid keskmiselt 46% ning EL15 riikides keskmiselt 63%.

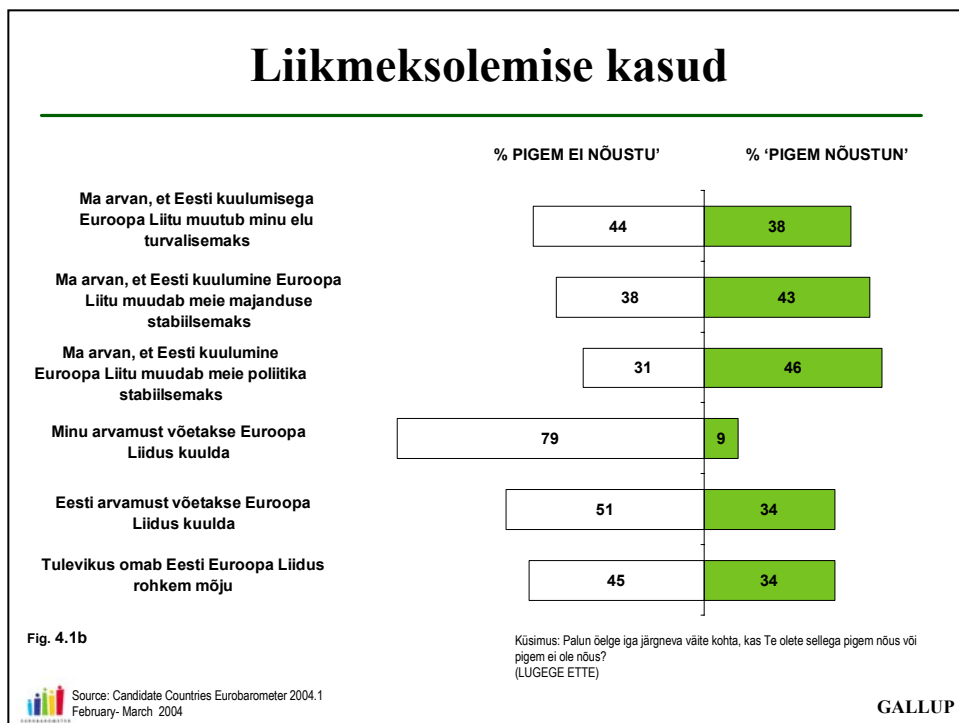
Küsitlus näitas, et suurema rahvaarvuga riigid kalduvad sagedamini nõustuma seisukohaga, et nende riikide arvamust võetakse Euroopa Liidus rohkem kuulda. Väiksemad riigid kipuvad olema vastavas küsimuses skeptilisemad, kuigi tuleks arvesse võtta asjaolu, et mitte ainult rahvaarv, vaid ka riigi reaalne võimekus ning ajalooline kogemus on tegurid, mis mõjutavad inimeste hoiakuid.

Küllaltki üksmeelne on peaaegu kõigi Euroopa Liidu riikide elanike arvamus, et suurtel riikidel on rohkem mõju. Eestis toetab seda seisukohta 78% inimestest, Euroopa Liidu uutest liikmesriikides keskmiselt 76% ning EL15 riikides keskmiselt 70% vastanutest.

34% Eestimaa elanikest kaldub nõustuma seisukohaga, et Eestil on tulevikus Euroopa Liidus rohkem mõju kui praegu, 45% aga ei nõustu antud seisukohaga. Euroopa Liidu uute kandidaatriikide vastavad suhtarvud on 46% ja 33%.

Muutuste iseloom Euroopa Liitu astumisel isiku tasandist lähtudes, on vastajate arvates pigem negatiivne. Seisukohaga, et Euroopa Liiduga ühinenud riigis muutub vastajate elu turvalisemaks, nõustub Eestis 38%, oponentidele sellele seisukohale aga 44% küsitletutest. Uute liikmesriikide keskmised suhtarvud on 51% ja 34%, seega märksa optimistlikuma alatooniga kui Eestis.

Kõige vähem nõustuvad inimesed sellega, et Euroopa Liidus võetakse kuulda nende arvamust. Antud seisukohaga nõustub vaid 9% vastajatest. Uutes liikmesriikides nõustub selle seisukohaga keskmiselt 27% vastajatest, Euroopa Liidu riikides aga koguni 30%. Eesti elanikkonna skeptilisust saab vähendada vaid Euroopa Liidus elamise kogemusega.

Suurema sissetulekuga inimesed on oma seisukohtades lootusrikkamad kui vaesemad inimesed. Vaid ühes küsimuses on Eesti tingimustes kõige jõukamad inimesed veidi skeptilisemad kui majanduslikult vähem edukad inimesed. Suurima sissetulekuga inimesed nõustuvad mõnevõrra vähem seisukohaga, et nende arvamust võetakse Euroopa Liidus kuulda.

Traditsiooniliselt on mitte-eestlased eestlastega ning kodanikud mittekodanikega võrreldes toetamas rohkem seisukohti, mis kinnitavad nii poliitika kui ka majanduse stabiliseerumist ja nii Eesti kui üksikisiku suuremat mõju Euroopa Liidus.

Sama tendents kehtib ka maaelanike seisukohtade puhul linnaelanikega võrreldes. Linnaelanikud on skeptilisemad ning usuvad vähem positiivsetesse muudatustesse kui maainimesed.

Vanusegruppidest toetavad positiivseid arenguid tugevamalt inimesed vanuses 15-49 aastat. Vanemad inimesed on oma seisukohtades mõnevõrra skeptilisemad.

Euroopa Liidu roll

58% Eestimaa elanikkonnast arvab, et Euroopa Liit mõjutab Eesti poliitikat kõige positiivsemalt keskkonnakaitsealases tegevuses, järgnevateks positiivselt mõjutatavateks valdkondadeks peab 54% vastanutest võitlust terrorismiga ning 52% küsitletuist kaitsepoliitikat ja välispoliitikat. Seega nähakse Euroopa Liidu rolli positiivsena eelkõige välispoliitilises plaanis.

Järgmise grupi moodustavad majanduslikud valdkonnad, kus 43% elanikest peab positiivseks Euroopa Liidu rolli majanduslikus ning 35% tööpuuduse probleemi lahendamise sfääris. Eksisteerib veel neli valdkonda, kus positiivse rolli nägijate osa on suurem kui negatiivse rolli määratlejate osakaal. Nendeks on haridus- ja tervishoiusüsteem, elamumajandus ning pensionid.

Teistes valdkondades käsitletakse Euroopa Liidu rolli Eestis pigem negatiivsena kui positiivsena. Hinnatõusu puhul arvab 71% vastanutest, et Euroopa Liit ei suuda tuua kaasa positiivseid muutusi. Ka maksude suhtes ei looda 52% küsitletutest Euroopa Liidult positiivset mõju. Sisserände probleemi lahendamisse suhtub skeptiliselt 47% vastanutest. Ühistransport on valdkond, kus valitseb neutraalne seisukoht: 64% elanikest arvab, et sellel alal ei mängi Euroopa Liit ei positiivset ega ka negatiivset rolli.

Uued liikmesriigid hindavad Euroopa Liidu rolli keskkonnakaitstes palju kõrgemalt kui EL15 riigid. Positiivse hinnangu suhtarvud on vastavalt 58% ja 42%.

Ka võitlusele kuritegevusega, majanduslikule olukorrale, maksudele, tööpuuduse probleemile, kaitsepoliitikale, tervishoiule, haridussüsteemile ning pensionitele loodavad uued liikmesriigid EL15 riikidest märksa suuremat positiivset mõju Euroopa Liidu poolt. Ülejäänud valdkondade puhul ei erine uute liikmesriikide ja EL15 riikide elanike hinnangud Euroopa Liidu mõjule niivõrd.

Võib täheldada, et uued liikmesriigid hindavad suuremale osale poliitilistest valdkondadest Euroopa Liidu rolli kõrgemaks kui EL15 riikide elanikud. Taoline asjaolu on seotud eelkõige kõrgendatud ootustega Euroopa Liidu suhtes.

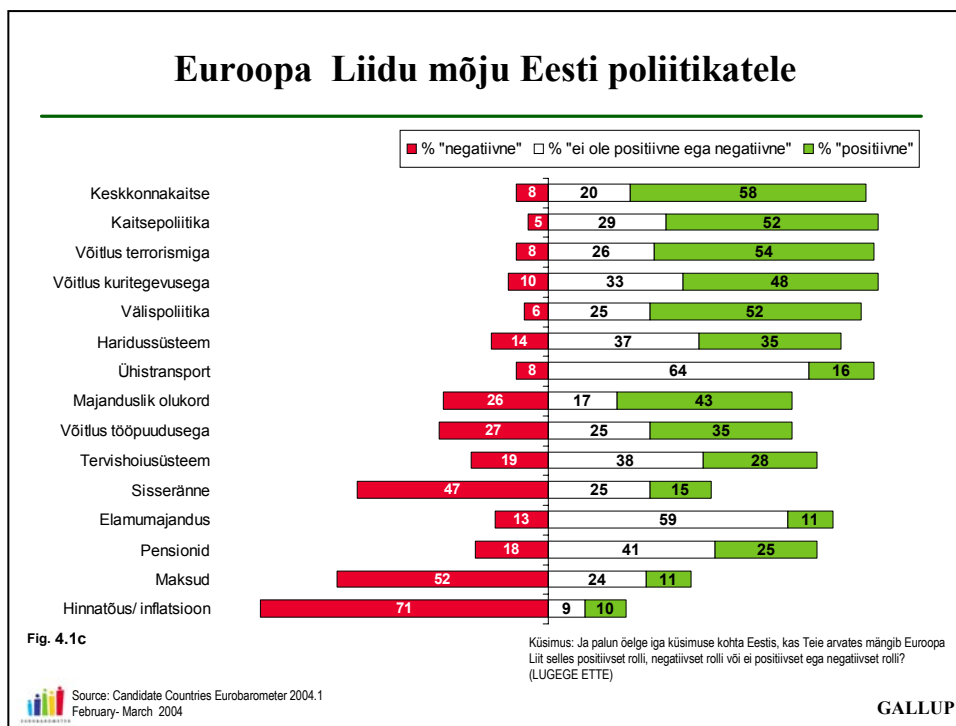
Eesti sotsiaal-demograafiline andmete analüüs näitab, et jõukamad inimesed hindavad kõrgemalt Euroopa Liidu positiivset mõju Eestis poliitikale. Majanduslikult heal järjel olevate inimeste seas on mõnevõrra vähem ka neid, kellel puudub antud küsimustes oma selge arvamus. Vaesemad inimesed suhtuvad Euroopa Liidu positiivsesse mõjusse skeptilisemalt, kuid erinevused ei ole teiste gruppidega võrreldes siiski drastilised.

Mis puudutab Euroopa Liidu mõju Eesti erinevatele poliitilistele valdkondadele, siis võib maa- ja linnainimeste arvamustest välja tuua üsna suuri erinevusi. Linnainimesed võrreldes maainimestega hindavad tunduvalt kõrgemalt Euroopa Liidu rolli sellistes valdkondades nagu majanduslik olukord, võitlus tööpuudusega, kaitsepoliitika, välispoliitika.

Eesti Vabariigi kodanikud peavad Euroopa Liidu positiivset mõju reeglina palju suuremaks kui mittekodanikud. Vaid sisserändepoliitika puhul hindavad Eesti kodanikud Euroopa Liidu rolli negatiivsemalt kui mittekodanikud.

Vanusegruppidest annavad Euroopa Liidu mõjule positiivseima hinnangu inimesed vanuses 15-39 aastat. Vanemad inimesed on mõnevõrra vähem informeeritud ning seetõttu on nende seas rohkem inimesi, kes ei oska hinnangut ühele või teisele poliitilisele valdkonnale anda. Kui välja arvata

välispoliitika, kaitse, terrorismi ja maksudega seotud aspektid, siis võib üldistades öelda, et mida vanemad elanikud, seda negatiivsem on hinnang Euroopa Liidu mõjule poliitikas.

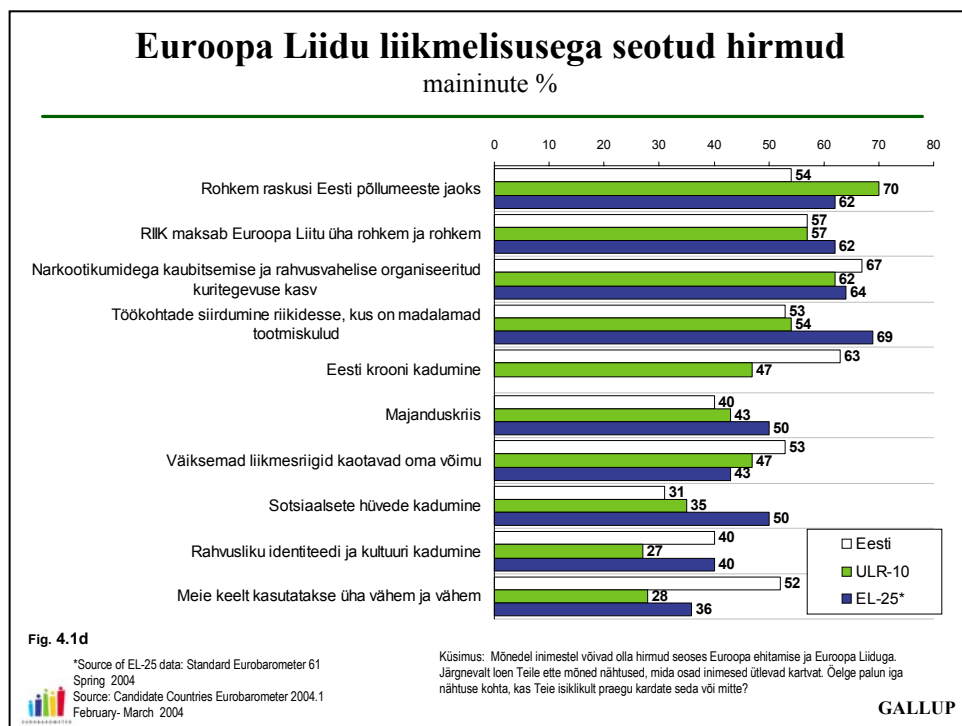

Euroopa Liiduga seotud hirmud

Eesti elanikest 67% kardab seoses Euroopa Liiduga rahvusvahelise kuritegevuse kasvu, Eesti krooni kadumise pärast on mures 63% vastanutest. Selles plaanis erineb Eestimaa elanike hirmude struktuur Euroopa Liidu uute liikmesriikide ja EL15 riikide omast. Uute liikmesriikide puhul on esikohal hirm põllumeeste raske olukorra pärast, teisel kohal on mure seoses rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse kasvuga. Euroopa Liidu nn vanade liikmesriikide elanikud näevad suurimat probleemi töökohtade siirdumises maadesse, kus tootmiskulud on madalamad, teisel kohal on samuti hirm rahvusvahelise kuritegevuse ees. Viimane ongi erinevaid riike ühendav murettekitav lüli. Teised hirmud on pigem lokaalsema värvinguga. Riikideühendustega võrreldes on Eestis kõige väiksem kartus majanduskriisi ees, samuti ei karda Eesti elanikud sotsiaalsete hüvede kadumist. Just need probleemid valmistavad aga suurt muret EL15 riikidele. Teiste Euroopa Liidu maadega võrreldes kardavad eestimaalased tunduvalt rohkem oma raha kadumise, võimu vähenemise ning keele hääbumise pärast.

Maaelanike hirmud seoses Euroopa Liiduga on suuremad kui linnaelanikel. 63% maaelanikest ning 49% linnainimestest kardab, et väiksemad riigid kaotavad oma võimu. 73% maaelanikest kardab rahvusvahelise kuritegevuse kasvu, linnaelanike puhul on vastav näit 66%. Maal tunneb muret eesti keele hääbumise pärast 66% vastanutest, linnas aga 44%. Rahvusliku identiteedi ja kultuuri kadumise pärast muretseb maainimestest 48% ning linnainimestest 38%. Eesti krooni pärast oli mures 67% maaelanikest ning 59% linnas elavatest inimestest.

Suuremad kartused EL maaelanike seas on seotud asjaoluga, et maal elab eestlasi tunduvalt rohkem kui mitte-eestlasi, keda Eesti rahvusliku sümbolika, kultuuri ning riigi eksistentsiaalsed probleemid huvitavad vähem. Linnaelanikke valdab maainimestega võrreldes suurem hirm majanduskriisi ees. Linnas tunnevad muret majandusliku languse pärast 45%, maal aga 31%.

Vanuselises lõikes ilmneb tendents, et mida vanem inimene, seda rohkem hirme. Vanusegruppides 30- 59 aastat aga pole suured erinevused täheldatavad. Kõige vähem kartusi seoses Euroopa Liiduga on 15-19 aastaste seas.

Hirmu puhul, et Eesti kroon kaob, on märgatav kartuse süvenemine vanuse kasvades: kui noorimatest inimestest kardab krooni kadumist 47% , siis üle 60 aastate elanike seas on vastav protsent 70.

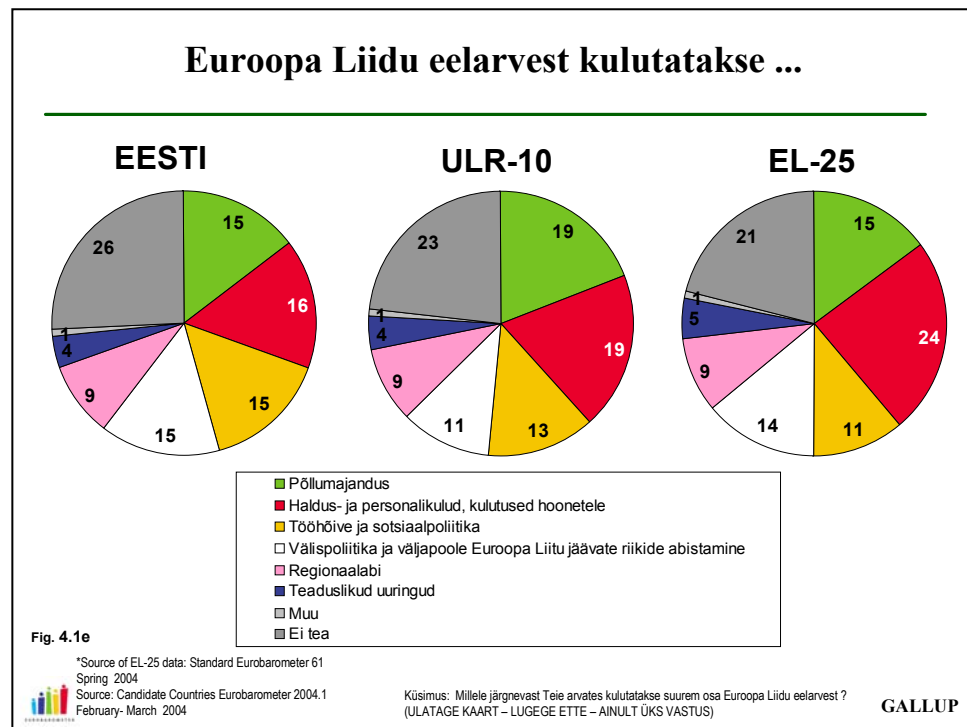
Rahvusesti võib samuti täheldada mitmeid erinevusi. Eestlased kardavad mitte-eestlastega võrreldes palju rohkem nende väärtuste kadumist, mis on seotud Eesti rahvuslikkusega, Eesti krooniga, kultuuriga. Mitte-eestlased tunnevad eestlastega võrreldes tunduvalt rohkem hirmu majanduskriisi pärast: eestlaste seas on see kartus 35%-l, mitte-eestlaste seas aga 52%-l.

Inimeste sissetulek mõjutab tugevalt mitmesuguste kartuste esinemist. Käesoleva uuringu andmebaas näitab selgelt, et reeglina on väiksema sissetulekuga inimeste puhul Euroopa Liiduga seotud hirmud suuremad. Seda tingib ka asjaolu, et reeglina suurendab väiksem sissetulek inimestes ebakindlust, mitte ainult oma elu perspektiive hinnates, vaid ka nähtustes väljapool inimese vahetut elusfääri.

Euroopa Liidu eelarve

Eesti elanikkonna arvates jaguneb Euroopa Liidu eelarvest 60% võrdseks nelja valdkonna vahel, milleks on põllumajandus, haldus- ja personalikulud, tööhõive ja sotsiaalpoliitika ning välispoliitika.

Nimetatud valdkondade rahastamist näevad uued liikmesriigid ja EL15 riikide kodanikud mõnevõrra erinevalt. Kuigi Eestimaa elanikud arvavad, et halduskulutused on Euroopa Liidu eelarves suurim kuluartikkel, on sellele vaatamata vastav näitaja väiksem riikideühenduste elanike hinnanguga võrreldes. Kui Eestis peab halduskulutusi suureks 15% vastanutest, siis uutes liikmesmaades on näitajaks 19%, EL15 riikides on vastav protsent 24.

Eestimaa inimeste ootused tööhõivepoliitika osas on suuremad kui teistel riikide gruppidel. Et uutes liikmesriikides on suur osakaal põllumajandusel, siis on ka neis riikides vastavad eelarvelised ootused suuremad.

Kuna Eesti meedia on pööranud suurt tähelepanu Euroopa Liidu teemade käsitlemisel üldisematele, eelkõige julgeolekuga seotud probleemidele, on Eesti elanikele jäänud mulje, et välispoliitika rahastamisele pööratakse Euroopa Liidus suurt tähelepanu. Ülejäänud valdkondades on ettekujutus eelarve jagunemisest sarnane teiste riikide elanike nägemusega.

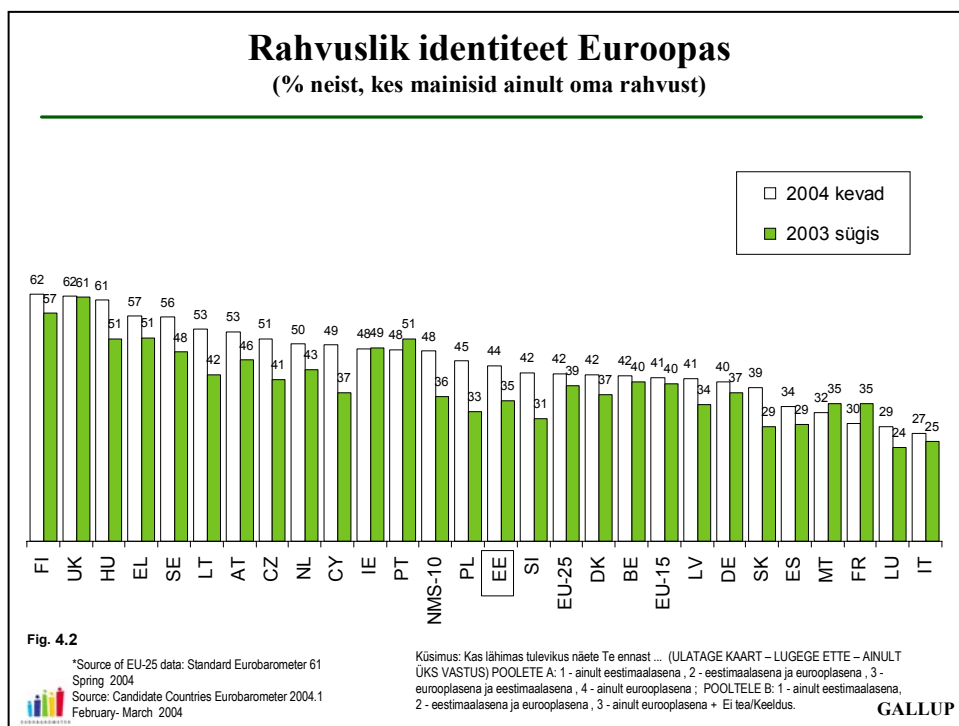
Kui vanusegruppide ja sissetulekute tasandil ei saa täheldada suuri erinevusi inimeste ettekujutustest, kuhu kulub raha Euroopa Liidu eelarvest, siis rahvuste lõikes saab välja tuua mõned olulised seigad.

Näiteks mitte-eestlaste arvates kulutatakse Euroopa Liidu eelarvest haldus- ja personalikuludele kaks korda rohkem vahendeid kui seda arvavad eestlased. Märksa suuremateks peavad eestlastega võrreldes mitte-eestlased kulutusi välispoliitikale, väljapoole Euroopa Liitu jäävate riikide abistamisele. Samas kulutakse mitte-eestlaste arvates põllumajandusele üle kahe korra vähem kui seda prognoosisid eestlased. Eestlaste jaoks on põllumajandus väga oluline sfäär, kuid vähesed mitte-eestlased on selle valdkonnaga seotud. Nimetatud asjaolu determineerib ka inimeste ettekujutust Euroopa Liidu eelarve struktuurist.

4.2 Identiteedi määratlemine

Nõukogude okupatsioon muutis Eesti paljurahvuseliseks riigiks, kus rahvaste identiteet muutus suurele osale mitte-eestlastest väga keeruliseks ning selgelt määratlemata nähtuseks. Seda võib täheldada ka asjaolust, et kui 52% eestlastest määratlevad end ainult eestimaalaseks, siis on mitte-eestlaste seas vastav protsent vaid 27. Mitte-eestlaste hulgas on 37% neid, kes peavad end esmajärjekorras eestimaalaseks ja siis eurooplaseks. 19% mitte-eestlastest peab end aga ainult eurooplaseks, jättes eestimaalisuse üldse märkimata. Eestlaste seas on taolisi inimesi vaid 2%.

2003. aasta sügisega võrreldes on 2004. aasta kevadel toimunud küsitluse andmetel olulisel määral tõusnud Euroopa Liidu liikmesriikide elanike hulgas rahvusliku identiteedi tähtsus. Taoline tendents on eelkõige täheldatav Euroopa Liidu uute liikmesriikide elanike seas, kus rahvusliku identiteedi tähtsus on tõusnud keskmiselt 12% võrra. Eestis oli vastav tõus 11%. Vaid mõnes üksikus riigis ei toimunud rahvusliku identiteedi kasvu viimase kahe küsitluse vahelisel perioodil. Põhitrendi põhjusi tuleks ilmselt otsida Iraagi sõja ning terrorismiaktidega seonduvas. Need sündmused on inimesi sundinud rohkem mõtlema rahvuslusele.

Eestis küsitletud 15-19 aastastest elanikest määratleb 66% end üheaegselt eestimaalaseks ja eurooplaseks, 19% vastanutest peab end ainult eestimaalaseks, 9% küsitletuist eelistas aga euroopalikku identiteeti. Mida vanemaks muutub inimene, seda järjekindlamalt suureneb ainult rahvuslik määratlus. Üle 40 aastaste vanusegrupis domineerib ainult rahvuslik enesemääratlus. Üle 60 aastaste puhul on 62% vastanutest peab end vaid eestimaalaseks.

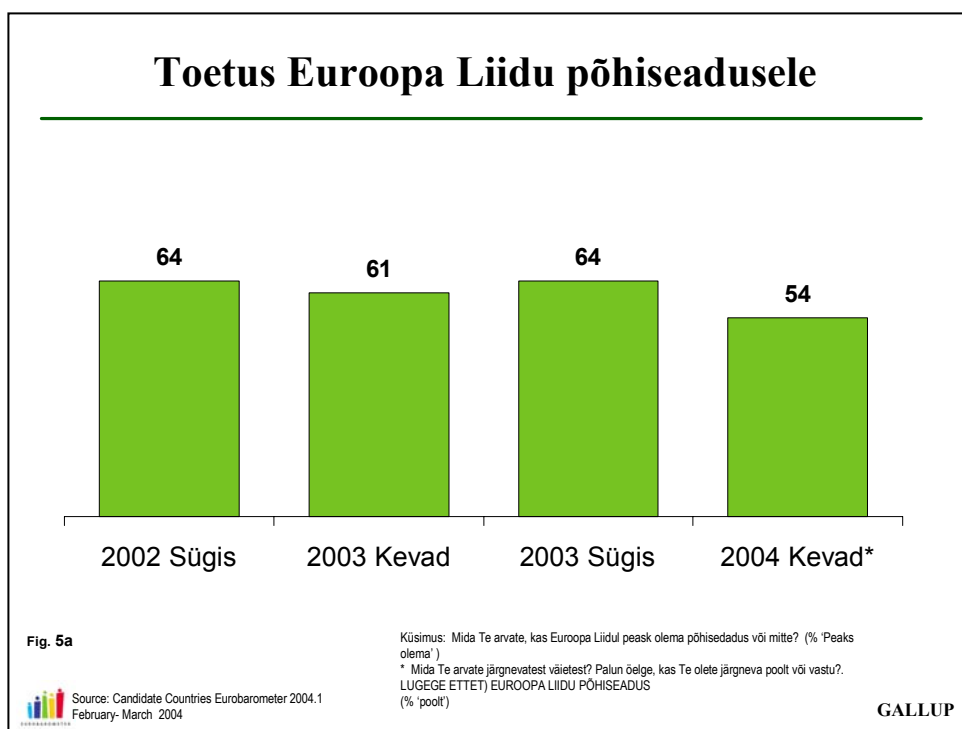
Rahvuslik identiteet sõltub suurel määral ka elukohast. Traditsiooniliselt on maal elavad inimesed rahvusekesksemad. Ainult eestimaalaseks pidas end 51% maal elavatest inimestest, linnainimeste seas oli vastav näitaja 41%. Eestimaalase ja eurooplasena tunnetab end 43% maainimestest ning 39% linnaelanikest. Viimaste hulgast 14% kaldub end tundma kas ainult eurooplasena või siis eurooplasena ja eestimaalase, maainimeste hulgas on taolisi inimesi vaid 3%.

Kui rahvus ja inimese elukoht osutusid olulisteks arvamusi diferentseerivateks faktoriteks, siis veelgi tugevamalt eristab suhtumisi inimese kodakondsus. Näiteks nendest, kel puudub Eesti kodakondsus, määratleb end ainult eurooplasena koguni 27% vastanutest. Eesti kodakondsust omavate inimeste seas on end ainult eurooplasena pidanud vaid 4%. Samavõrd suured erinevused on nende inimeste hulgas, kes on end määratlenud ainult eestimaalase: Eesti kodanike hulgas on neid 48%, mittekodanike hulgas vaid 25%.

Inimese identiteedi tunnetust mõjutab ka tema materiaalne olukord. Mida kõrgem on inimese sissetulek, seda väiksem on tema enesemääratlemine ainult eestimaalase. Näiteks madala sissetulekuga inimeste seas on ainult eestimaalase määratletute osakaal 55%, kõrgeimas sissetulekuga gruppi kuuluvate inimeste seas on end ainult eestimaalaseks pidavad inimesi vaid 32%. Mida kõrgem on inimese sissetulek, seda sagedamini ta määratleb end eurooplasena, ükskõik millises kombinatsioonis. Jõukamatest inimestest 14% tunnetab end pigem eurooplastena kui eestimaalase. Raha annab võimaluse reisida ning sealt tuleb ka enda rahvusliku identiteedi ümberhindamine. Tõenäoliselt ei kesta taoline situatsioon kaua, sest vabadus ringi liikuda annab omakorda inimesele suurema võimaluse uurida oma päritolu.

5. Euroopa Liidu institutsionaalsed reformid

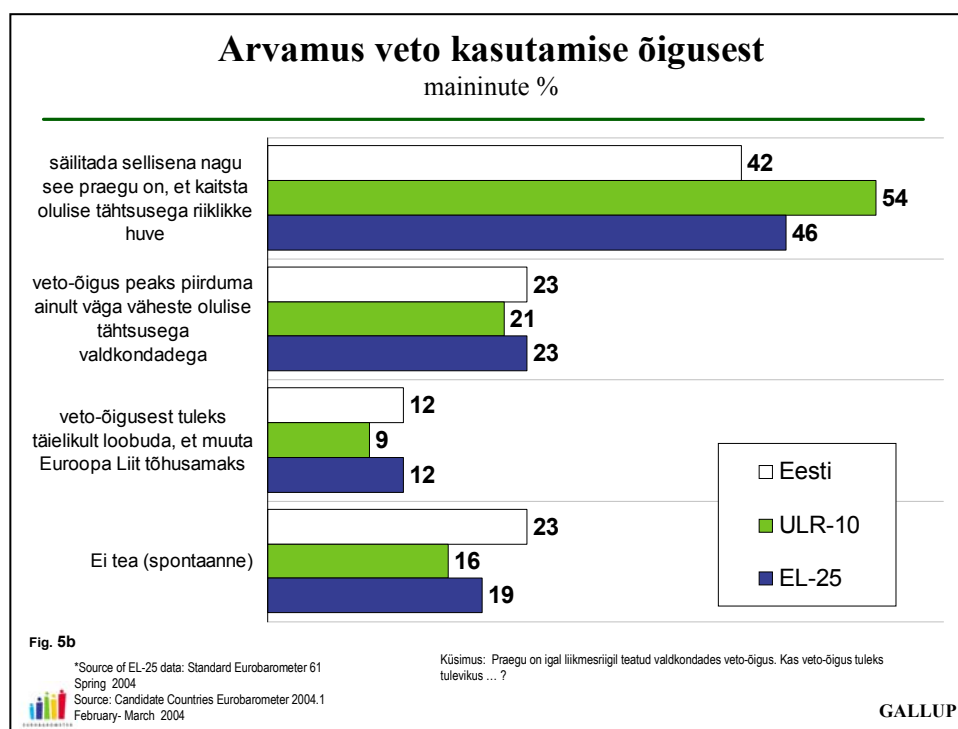
Euroopa Liidus toimub praegu päris palju olulisi institutsionaalseid reforme. Üks olulisemaid on Euroopa Liidu põhiseaduse muutmise, mille ümber käib palju diskussioone, mis lükkavad edasi täiendatud põhiseaduse vastuvõtmist. Toimunud aruteludes said osaleda ka Euroopa Liidu uued liikmesriigid. Nende esindajate kaudu jõudis põhiseadust puudutav probleematika ka Eesti meediasse. Eesti ajakirjanduses on käsitletud eelkõige riigi esindamisega ning föderaalsusega seotud probleeme. Sõltumata põhiseaduse sisust, toetab seda 54% Eestimaa elanikkonnast. Vaadeldava uurimisperiodi vältel alates 2002. aastast, mil ajakirjanduses praktiliselt puudus teave Euroopa Liidu põhiseaduse kohta, on Eestimaa elanikkonnast umbes 2/3 seda siiski toetanud. Põhiseaduse sisu vastu oli viimase küsitluse andmetel 15% inimestest ning 30% ei osanud midagi öelda. 2004. aasta kevadel tehtud küsitluse andmetel on Eesti elanikest Euroopa Liidu põhiseadust toetanud 54%, mis on madalam kui uute liikmesriikide toetuse keskmine 63%. Mõnevõrra rohkem kui teistes Euroopa Liidu riikides on Eestis põhiseaduse vastaseid.

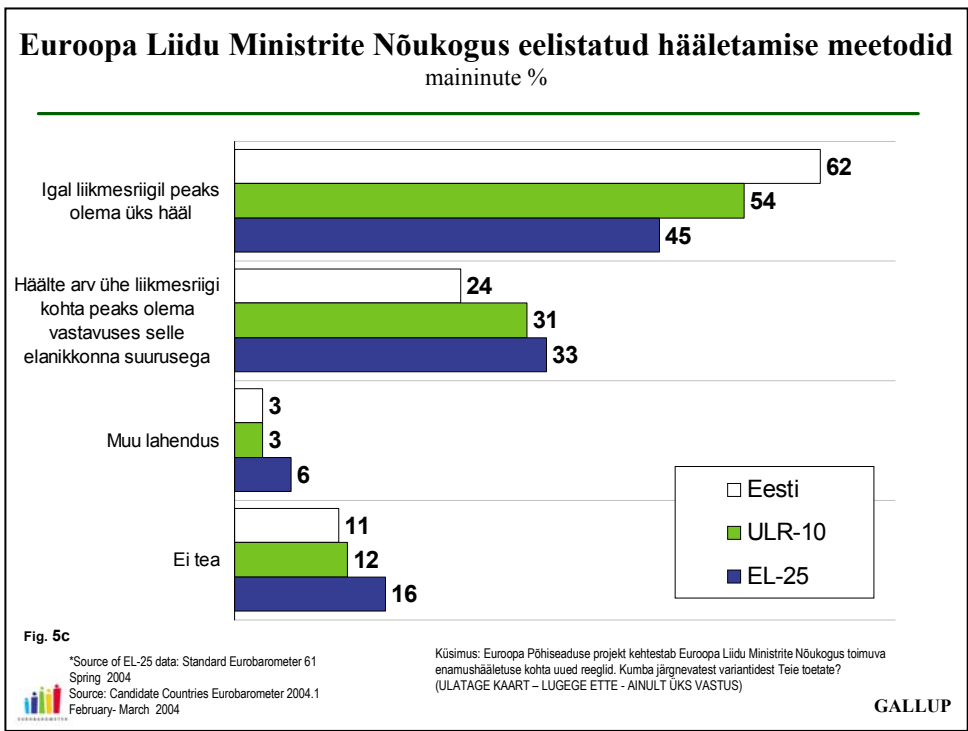
Teine oluline reform Euroopa Liidus on seotud veto kasutamise õigusega otsuste vastuvõtmisel.

Avalik arvamus, olgu tegu Euroopa Liidu uute või vanade liikmetega, pooldab *status quo* säilimist, mille sisu on kaitsta olulise tähtsusega otsuste puhul riiklike huve. Seda seisukohta toetavad uued liikmeriigid tunduvalt tugevamalt kui Euroopa Liidu 15 vanemat liikmesriiki. Taoline lähenemine on ka loomulik, sest uued liikmesriigid kardavad suveräänsuse vähenemist ning oma positsioonide nõrgenemist. Eesti elanikkond on selles küsimuses märksa vaoshoitum, kaldudes oma arvamus olema sarnane Euroopa Liidu nn vanemate liikmesriikide seisukohtadega. Tuleb arvestada ka asjaolu, et Eesti elanikkond ei ole veel piisavalt informeeritud kujundamaks oma arvamust antud küsimuses. Sellest annab tunnistust nende inimeste suur osakaal, kes ei oska oma seisukohta väljendada. Seega on avaliku arvamuse seisukoht antud küsimuses võrdlemisi ebaadekvaatne.

Kriitiliselt peaks suhtuma ka inimeste vastustesse küsimusele, kuidas hääletada Ministrite Nõukogus.

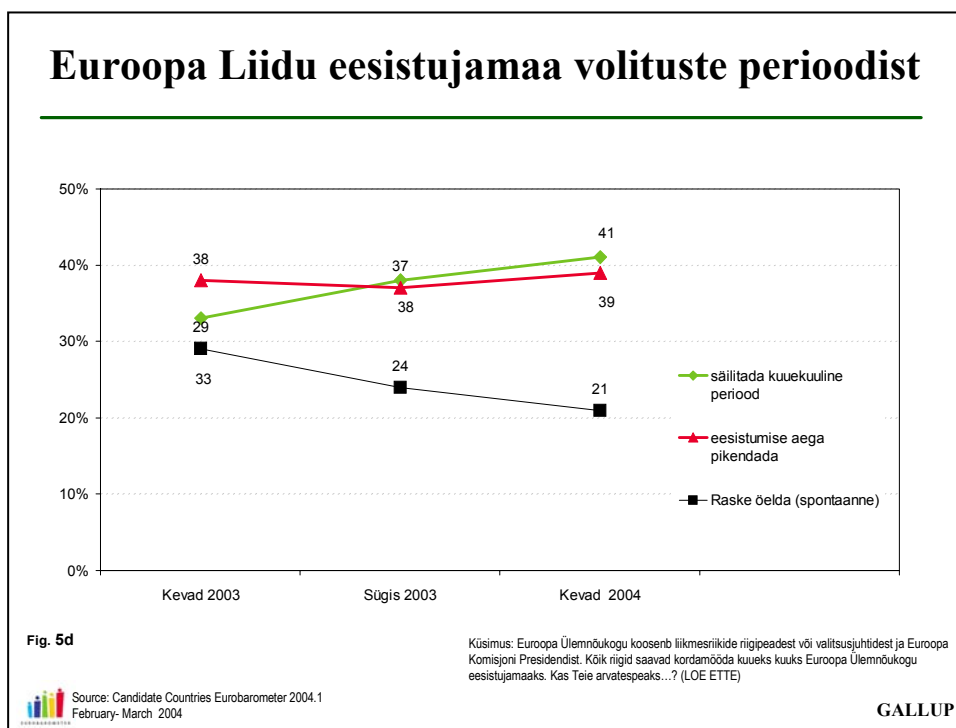
Kahe viimase küsimuse põhjal võib täheldada, et Euroopa Liidu uute liikmesriikide elanike puhul võetakse käiku nn võrdse kohtlemise printsiip, mille kohaselt ka väikestel riikidel on samasugune võimalus esineda otsustava häälega oma riigile tähtsate küsimuste arutamisel. Nagu selgub, lähtuvad uued liikmesriigid oma seisukohtade esitamisel pigem soovist tõrjuda unitaariigile omaste meetodite teket Euroopa Liidus.

Eesistuja riigi volituste pikendamise küsimuses on Eesti avalikkus muutnud aja jooksul märgatavalt oma arvamust.

Viimase aasta vältel on oluliselt vähenenud nende inimeste arv, kes ei oska antud küsimuses seisukohta võtta. See viitab asjaolule, et Eesti ajakirjanduses on antud teemal sõna võetud ning olukorda selgitatud. Inimeste teadlikkuse tõus on tinginud nende vastajate arvu kasvu, kes pooldavad eesistujamaa volituse perioodi muutmist 6-kuuliseks.

Vastava seisukoha toetamise tagamõtteks on oma riigi mõju suurendamise võimalus eesistujamaa rolli kaudu. Kui see periood pikeneks näiteks aastani, siis võimalus eesistujamaa rollis esineda avaneks vaid kord 25 aasta jooksul, kümneaastase perioodi puhul aga kujuneks ooteperiood veelgi pikemaks. Eesistujariigi volituste pikendamise küsimus on üks olulisi arutelu teemasid ning vajab rohket kajastust ka ajakirjanduses, et elanikud saaksid antud küsimuses oma seisukohti kujundada.

EUROBAROMEETER - Kevad 2004

(Sulgudes: muutus võrreldes 2003. a. sügisega)

	Liikmelisus hea asi 1		Kasu liikmelisusest 2		Euroopa Liidu usaldamine 3		Euroopa Komisjoni usaldamine 4		Euro pooldamine 5		Laienemise pooldamine 6		Ühise välispoliitika pooldamine 7		Ühise kaitse- ja julgeoleku- poliitika pooldamine 8		EL põhiseaduse pooldamine 9	
EL25	47	(-2)	48	(=)	41	(-1)	48	(+1)	60	(=)	46	(-4)	66	(+2)	74	(+3)	63	(=)
BE	57	(+1)	58	(+1)	49	(+4)	63	(+8)	83	(+2)	38	(-5)	71	(-2)	77	(-3)	72	(+4)
DK	54	(-3)	64	(-3)	41	(+1)	47	(+2)	50	(-2)	59	(-4)	50	(-6)	61	(+1)	37	(-9)
DE	45	(-1)	39	(+2)	35	(=)	39	(-1)	58	(-2)	28	(-10)	74	(+2)	80	(+4)	68	(+5)
EL	71	(+9)	82	(+7)	68	(+3)	63	(+3)	64	(=)	66	(+1)	78	(+3)	80	(+5)	66	(-8)
ES	64	(+2)	69	(+3)	58	(+1)	53	(-2)	74	(+4)	59	(-3)	69	(+3)	74	(=)	70	(+5)
FR	43	(-1)	46	(-2)	42	(+5)	52	(+2)	68	(=)	37	(+3)	66	(+2)	75	(+4)	62	(+2)
IE	71	(-2)	80	(-2)	56	(+3)	61	(=)	83	(+4)	60	(+1)	66	(+5)	60	(+7)	59	(+6)
IT	54	(-4)	49	(=)	54	(-3)	63	(+3)	69	(-1)	55	(-6)	77	(+1)	83	(+2)	78	(+4)
LU	75	(-2)	69	(=)	53	(+1)	66	(+5)	88	(+5)	37	(-8)	77	(-1)	83	(=)	75	(+9)
NL	64	(+2)	55	(+1)	39	(+1)	54	(+2)	58	(-4)	44	(-6)	69	(-2)	77	(+2)	70	(+3)
AT	30	(-5)	38	(-2)	31	(-5)	37	(-5)	68	(+1)	34	(-7)	62	(-3)	57	(-7)	60	(-4)
PT	55	(=)	66	(+1)	60	(-1)	56	(=)	67	(-2)	52	(=)	62	(-3)	68	(=)	57	(+2)
FI	46	(+7)	46	(+6)	40	(+7)	59	(+8)	73	(+3)	48	(-5)	55	(+3)	57	(+6)	52	(+3)
SE	37	(-3)	27	(-4)	29	(+1)	48	(+4)	45	(+4)	54	(=)	49	(+1)	55	(+6)	53	(-10)
UK	29	(+1)	30	(=)	19	(-1)	26	(=)	26	(+3)	31	(-7)	39	(+4)	52	(+4)	42	(-6)
EL15	48	(=)	47	(+1)	41	(=)	47	(+1)	60	(+1)	42	(-5)	65	(+1)	72	(+2)	63	(+1)
CZ	41	(-3)	46	(-3)	42	(-1)	35	(=)	56	(=)	63	(-1)	57	(=)	78	(-1)	48	(-9)
EE	31	(-7)	41	(-4)	39	(+1)	44	(+7)	46	(=)	58	(+2)	62	(+1)	77	(+1)	54	(-10)
CY	42	(-17)	56	(-15)	57	(-8)	49	(-5)	65	(+7)	80	(+5)	81	(=)	91	(+4)	69	(-4)
LV	33	(-13)	49	(-9)	39	(-6)	32	(-11)	55	(+3)	67	(-2)	67	(-1)	77	(-3)	57	(-16)
LT	52	(-3)	57	(-6)	50	(+3)	45	(+8)	63	(+7)	67	(+5)	61	(-1)	70	(-5)	52	(-5)
HU	45	(-11)	58	(-4)	54	(-2)	58	(+3)	63	(+2)	74	(+7)	70	(+7)	82	(+3)	75	(+13)
MT	50	(-5)	57	(-3)	50	(-3)	50	(-2)	46	(-2)	68	(=)	50	(+5)	54	(+3)	59	(-3)
PL	42	(-10)	50	(-6)	33	(-7)	49	(+2)	59	(+3)	72	(-2)	70	(+4)	79	(+6)	65	(-11)
SK	46	(-12)	57	(-8)	47	(-4)	54	(+1)	68	(-3)	80	(+1)	74	(-2)	82	(-1)	65	(-5)
SI	40	(-10)	64	(-8)	47	(+2)	52	(+8)	82	(+1)	79	(+1)	76	(+2)	78	(+2)	68	(=)
ULR10	43	(-9)	52	(-5)	40	(-4)	48	(+2)	60	(+2)	71	(=)	68	(+3)	79	(+3)	63	(-7)

1. Liikmelisus hea asi:

Kui rääkida üldiselt, siis kas astumine Euroopa Liitu on (AC10: kujuneb – varem oleks) Eesti jaoks ...?
(hea asi / halb asi / ei hea ega halb)
[% hea asi]

2. Kasu liikmelisusest:

Kõike arvesse võttes, kas Teie arvates saab (AC10: hakkab kasu saama – varem saaks kasu) Eesti Euroopa Liidu liikmeks olemisest kasu, või ei?
[% saaks kasu]

3. Euroopa Liidu usaldamine:

Järgnevalt sooviksin esitada küsimuse, kuivõrd Te usaldate erinevaid institutsioone. Palun öelge iga järgneva institutsiooni kohta, kas Te pigem usaldate seda või pigem ei usalda. Euroopa Liit.*
[% pigem usaldan]

4. Euroopa Komisjoni usaldamine:

Ja öelge palun igaühe (Euroopa Liidu institutsioonide) kohta, kas Te pigem usaldate seda või pigem ei usalda? Euroopa Komisjon
[% pigem usaldan]

5. **Euro pooldamine:**
Mida Te arvate järgnevatest väidetest? Palun öelge, kas Te olete järgneva poolt või olete selle vastu?
“Euroopa Rahaliit, kus on üks ühine raha – Euro”
[% poolt]
6. **Laienemise pooldamine:**
Mida Te arvate järgnevatest väidetest? Palun öelge, kas Te olete järgneva poolt või olete selle vastu?
“Euroopa Liidu laienemine, et võtta selle aasta mais juurde 10 uut riiki”
[% poolt]
(Varem Euroopa Liidu laienemine, et võtta juurde uusi riike”)
7. **Ühise välispoliitika pooldamine:**
Mida Te arvate järgnevatest väidetest? Palun öelge, kas Te olete järgneva poolt või olete selle vastu?
“Euroopa Liidu liikmesriikidel on teiste riikide suhtes üks ühine välispoliitika”
[% poolt]
8. **Ühise kaitse- ja julgeolekupoliitika pooldamine:**
Mida Te arvate järgnevatest väidetest? Palun öelge, kas Te olete järgneva poolt või olete selle vastu?
“Euroopa Liidu liikmesriikidel on ühine kaitse- ja julgeolekupoliitika”
[% poolt]
9. **EL põhiseaduse pooldamine:**
Mida Te arvate järgnevatest väidetest? Palun öelge, kas Te olete järgneva poolt või olete selle vastu?
“Euroopa Liidu põhiseadus”
[% poolt]
(Varem “Kas Teie arvates Euroopa Liidul peaks olema oma põhiseadus või ei peaks seda olema?” [% peaks])

Valimi spetsifikatsioon

20.02.- 17.03. 2004. aastal viis Ungari Gallup Euroopa Komisjoni Pressi ja Kommunikatsiooni Peadirektoraadi tellimisel läbi Kandidaatriikide Eurobaromeetri number 2004.1.

Kandidaatriikide Eurobaromeeter 2004.1 hõlmab kõikide kandidaatriikide kodanikke, kes on 15 aastased või vanemad, erandiks on Eesti, Läti ja Küpros. Eestis ja Lätis hõlmab uuring 15 aastaseid ja vanemaid alalisi elanikke. Küproses hõlmab uuring ainult Küprose Vabariigi territooriumi.

Uuringu läbiviimisel kasutati kõikides kandidaatriikides mitmeastmelist tõenäosuslikku juhuvalimit. Igas riigis valiti valimipunktid elanike arvu ja tihedusega võrdelise valikutõenäosusega.

Selleks valiti valimipunktid süstemaatilise selektsiooni tulemusel igast "regionaalsest haldusüksusest", millele eelnes valimipunktide stratifitseerimine asulate ja asulatüüpide kaupa. Järelikult esindavad need valimipunktid kandidaatriikide kogu territooriumi vastavalt EUROSTAT-i NUTS 2 regioonidele (või muu ekvivalent; kui selliseid regioone ei ole, siis kasutasime NUTS 3 või muid ekvivalentseid regioone) ja vastavate riikide elanikkonna jaotusele erinevate asulatüüpide lõikes nagu suurlinn, muu linnaline asula ja maa-asula. Igas valitud valimipunktis selekteeriti juhuvaliku põhimõttel *start*-aadressid. Alates *start*-aadressist valiti iga N-s aadress vastavalt tavalistele marsruutmeetodi reeglitele. Igas leibkonnas valiti juhuvaliku põhimõttel üks vastaja. Küsitlus viidi läbi personaalsete intervjuude vormis vastajate kodudes, vastava riigi keeles. Riikides, mille elanikkonnast moodustavad tähtsa osa suured vähemusrahvused, oli vastajatel võimalik vastata oma emakeeles (Eestis, Lätis ja Leedus vene keeles ja Rumeenias ungari keeles).

Riigid	Asutused	Intervjuude arv	Küsitluse kuupäevad	Elanikkond (x 000)
Bulgaaria	VITOSHA RESEARCH	1000	25- Veebruar - 14 Märts	7,891
Küprose Vabariik	CYMAR MARKET RESEARCH	500	24- Veebruar – 9 Märts	689
Tšehhi Vabariik	THE GALLUP ORGANIZATION, CZECH REPUBLIC / CVVM	1000	21- Veebruar - 11 Märts	10,226
Eesti	SAAR POLL	1004	21- Veebruar -3 Märts	1,360
Ungari	THE GALLUP ORGANIZATION, HUNGARY	1012	24- Veebruar -14 Märts	10,195
Läti	LATVIAN FACTS LTD.	1006	27- Veebruar -11 Märts	2,345
Leedu	BALTIC SURVEYS	1016	20- Veebruar - 4 Märts	3,475
Malta	MISCO	500	23- Veebruar -12 Märts	386
Poola	THE GALLUP ORGANIZATION, POLAND	1000	21- Veebruar -7 Märts	38,632
Rumeenia	THE GALLUP ORGANIZATION, ROMANIA	1019	20- Veebruar -8 Märts	22,435
Slovakkia	FOCUS CENTER FOR SOCIAL AND MARKET ANALYSIS	1053	25- Veebruar - 10 Märts	5,331
Sloveenia	CATI D.O.O.	1014	24- Veebruar - 17 Märts	1,980
Türgi	KONSENSUS RESEARCH & CONSULTANCY	1000	21- Veebruar -11 Märts	67,803
Intervjuude arv kokku		12124		172,748

Igas riigis võrreldi saadud küsitlustulemit ja elanikkonna mudelit. Elanikkonna mudeli koostamisel kasutati rahvastikustatistika andmeid. Igas kandidaatriigis kaaluti saadud küsitlustulemit nii piirmääralise kui kärjelise kaalumisprotseduuri abil vastavalt elanikkonna mudelile. Iteratsiooni protseduuris kasutati kõikides riikides selliseid tunnuseid nagu sugu, vanus, NUTS 2 regioonid, asula suurus, leibkonna suurus ja vastaja haridustase. Rahvusvahelise kaalumise jaoks (s.t. CC-13, AC-10, CC-3 keskmised) kasutab Gallup ametlikke rahvastikustatistika andmeid elanike arvu kohta. Elanike arvud, mis on selle kaalumisjärge protseduuri sisendiks, on esitatud ülaltoodud tabelis.

Kandidaatriikide Eurobaromeetri uuringute tulemused on esitatud tabelite, andmefailide ja analüüsi kujul. Iga küsimuse kohta on toodud tabel tulemustega, kus on toodud ka küsimuse täielik sõnastus inglise keeles. Tulemused väljendavad protsente kõikidest vastajatest. Eurobaromeetri uuringute tulemuste analüüsi ja kättesaadavaks tegemisega tegeleb Pressi ja Kommunikatsiooni Peadirektoraat, Euroopa Komisjoni Avaliku Arvamuse Uuringud, asukohaga: Brey 7/41, B-1049 Brüssel. Uuringu tulemused on avalikustatud Euroopa Komisjoni interneti-serveris aadressil http://europa.eu.int/comm/public_opinion/. Kõiki Eurobaromeetrite andmefailide säilitatakse "Keskarhiivis (Zentral Archiv)" (Universität Köln, Bachemer Strasse, 40, D-50869 Köln-Lindenthal), mida on võimalik kasutada CESSDA Database koduleheküljel <http://www.nsd.uib.no/cessda/europe.html>. Tulemusi võivad kasutada kõik Poliitikauuringute Euroopa Konsortsiumi (Essex) liikmed, Poliitika- ja Sotsiaaluuringute Ülikoolidevahelise Konsortsiumi (Michigan) liikmed ja kõik need, kes on huvitatud sotsiaalteaduslikest uuringutest.

Tuletame lugejatele meelde, et uuringu tulemused on hinnangud, mille täpsus sõltub valimi ja vaadeldavate protsentide suurusest (kui kõik muud tingimused on võrdsed). Kui valimi suurus on 1000 intervjuud, siis tegelik protsent jääb järgnevalt toodud usalduspiiride vahemikku (kehtib siis, kui valim on 1000 inimest, kui N=500, siis on usalduspiirid laiemad):

Vaadeldavad protsendid	10% või 90%	20% või 80%	30% või 70%	40% või 60%	50%
Usalduspiirid	± 1.9%	± 2.5%	± 2.7%	± 3.0%	± 3.2%

Questionnaire

									1
↑	↑								
ankeedi jrk nr	intervjueeri- ja kood								

MÄRKIGE INTERVJUU ALGUSKELLAAEG: _____ tundi _____ minutit

Q0. Milline on Teie kodakondsus? LUGEGE ETTE

- Eesti Vabariigi kodanik..... 1
- alalise elamisloaga Eesti elanik..... 2
- ei ole Eesti Vabariigi kodanik ja ei oma alalist elamisluba..... 3 -» LÕPETAGE INTERVJUU

SKRIINERKÜSIMUS: Millises keeles Te eelistate intervjuu küsimustele vastata? KASUTAGE VASTAVAT ANKEETI!

Tere, minu nimi on _____. Olen sotsiaal- ja turu-uuringute firma Saar Poll küsituleja. Firma Saar Poll viib praegu Euroopa Komisjoni tellimusel läbi uuringut, mis viiakse läbi kõigis 13-s kandidaatriigis. Ankeet käsitleb kolme teemaderingi, kõigepealt küsin arvamusi Euroopa Liiduga ühinemise kohta, seejärel esitan Teile mõned küsimused tervise kohta ning lõpetuseks esitan Teile mõned küsimused Teie leibkonna laste interneti kasutamise reeglite kohta. Loodan, et olete nõus mind oma vastustega aitama.

Nagu iga küsitlus, on ka see anonüümne. Teie vastuseid kasutatakse vaid üldanalüüsi tegemiseks. Kui Te ei soovi mõnele küsimusele vastata, siis palun öelge seda.

Q2. Kui Te saate kokku oma sõpradega, siis kas Te arutate poliitikaküsimusi ... ? LUGEGE ETTE

- sageli..... 1
- vahetevahel..... 2
- mitte kunagi..... 3
- EI TEA (MITTE ETTE LUGEDA)..... 9
- KEELDUS (MITTE ETTE LUGEDA)..... X

Q3. Kui Te omate kindlat seisukohta mõnes küsimuses, siis kas Te püüate veenda oma sõpru, sugulasi või kaastöötajaid enda seisukohti toetama? Kas seda juhtub ... ? LUGEGE ETTE

- sageli..... 1
- aeg-ajalt..... 2
- harva..... 3
- mitte kunagi..... 4
- EI TEA (MITTE ETTE LUGEDA)..... 9
- KEELDUS (MITTE ETTE LUGEDA)..... X

Q4. Millised on Teie lootused seoses eeloleva 12 kuuga? Kas järgneva 12 kuu jooksul läheb olukord paremaks, halvemaks või jääb samaks, mis puudutab ... ?
LUGEGE ETTE.

		Pare- maks	Halve- maks	Jääb samaks	EI TEA	KEEL- DUS
A	Teie elu tervikuna	3	2	1	9	X
B	Eesti majanduslik olukord	3	2	1	9	X
C	Teie leibkonna majanduslik olukord	3	2	1	9	X
D	Tööhõive olukord Eestis	3	2	1	9	X
E	Teie enda tööalane olukord	3	2	1	9	X

Q5. Kui Te võrdlete oma praegust olukorda sellega, mis oli 5 aastat tagasi, siis kas see on muutunud paremaks, on jäänud samaks või on muutunud halvemaks?

- paremaks..... 1
- on jäänud samaks..... 2
- halvemaks..... 3
- EI TEA (MITTE ETTE LUGEDA)..... 9
- KEELDUS (MITTE ETTE LUGEDA)..... X

Q6. Mis Te arvate, kas Teie isiklik olukord järgneva 5 aasta jooksul muutub paremaks, jääb samaks või muutub halvemaks?

- paremaks..... 1
- jääb samaks..... 2
- halvemaks..... 3
- EI TEA (MITTE ETTE LUGEDA)..... 9
- KEELDUS (MITTE ETTE LUGEDA)..... X

Q7. Järgnevalt sooviksin esitada küsimuse, kuivõrd Te usaldate erinevaid institutsioone. Palun öelge iga järgneva institutsiooni kohta, kas Te pigem usaldate seda või pigem ei usalda. LUGEGE ETTE.

		Pigem usaldan	Pigem ei usalda	EI TEA	KEEL- DUS
1	Trükiajakirjandus	1	2	9	X
2	Raadio	1	2	9	X
3	Televisioon	1	2	9	X
4	Õiguskord/ Eesti õigussüsteem	1	2	9	X
5	Politsei	1	2	9	X
6	Kaitsevägi	1	2	9	X
7	Usuorganisatsioonid	1	2	9	X
8	Ametiühingud	1	2	9	X
9	Erakonnad	1	2	9	X
10	Suurfirmad	1	2	9	X
11	Eesti Valitsus	1	2	9	X
12	Eesti Riigikogu	1	2	9	X
13	Euroopa Liit	1	2	9	X
14	ÜRO	1	2	9	X
15	Vabatahtlike organisatsioonid ja heategevusorganisatsioonid	1	2	9	X

Q8. Kui rääkida üldiselt, siis kas astumine Euroopa Liidu liikmeks kujuneb Eesti jaoks ... ? LUGEGE ETTE

- heaks asjaks..... 1
- halvaks asjaks..... 2
- ei heaks ega halvaks..... 3
- EI TEA (MITTE ETTE LUGEDA)..... 9
- KEELDUS (MITTE ETTE LUGEDA)..... X

Q9. Kõike arvesse võttes, kas Teie arvates hakkab Eesti Euroopa Liidu liikmeks olemisest kasu saama, või ei?

- jah, hakkab kasu saama..... 1
- ei, ei hakka kasu saama..... 2
- EI TEA (MITTE ETTE LUGEDA)..... 9
- KEELDUS (MITTE ETTE LUGEDA)..... X

Q10. Üldiselt, kas Teil on Euroopa Liidust väga positiivne, küllaltki positiivne, neutraalne, küllaltki negatiivne või väga negatiivne mulje?

- väga positiivne..... 5
- küllaltki positiivne..... 4
- neutraalne..... 3
- küllaltki negatiivne..... 2
- väga negatiivne..... 1
- EI TEA (MITTE ETTE LUGEDA)..... 9
- KEELDUS (MITTE ETTE LUGEDA)..... X

Q11. Mida tähendab Euroopa Liit isiklikult Teie jaoks? ULATAGE KAART Q11A VÕI Q11B. LUGEGE ETTE. VÕIB OLLA MITU VASTUST. LUGEGE KATEGOORIAD ÜHEL KORRAL ÜLEVALT ALLA, TEISEL KORRAL ALT ÜLES.

		Mainis	Ei maininud	EI TEA	KEELDUS
1	Rahu	1	2	9	X
2	Majanduslik õitseng	1	2		
3	Demokraatia	1	2		
4	Sotsiaalkaitse	1	2		
5	Vabadus reisida, õppida ja töötada kõikjal Euroopa Liidus	1	2		
6	Kultuuriline mitmekesisus	1	2		
7	Rohkem sõnaõigust maailmas	1	2		
8	Euro	1	2		
9	Tööpuudus	1	2		
10	Bürokraatia	1	2		
11	Raha raiskamine	1	2		
12	Meie kultuurilise eripära kadumine	1	2		
13	Rohkem kuritegevust	1	2		
14	Välispiiride ebapiisav kontroll	1	2		
15	MUU (MITTE ETTE LUGEDA)	1	2		

Q12. Palun öelge iga järgneva väite kohta, kas Te olete sellega pigem nõus või pigem ei ole nõus? LUGEGETTE

		Pigem nõustun	Pigem ei nõustu	EI TEA	KEELDUS
1	Ma arvan, et Eesti kuulumisega Euroopa Liitu muutub minu elu turvalisemaks	1	2	9	X
2	Ma arvan, et Eesti kuulumine Euroopa Liitu muudab meie majanduse stabiilsemaks	1	2	9	X
3	Ma arvan, et Eesti kuulumine Euroopa Liitu muudab meie poliitika stabiilsemaks	1	2	9	X
4	Minu arvamust võetakse Euroopa Liidus kuulda	1	2	9	X
5	Ma saan aru, kuidas Euroopa Liit toimib	1	2	9	X
6	Eesti arvamust võetakse Euroopa Liidus kuulda	1	2	9	X
7	Tulevikus omab Eesti Euroopa Liidus rohkem mõju	1	2	9	X
8	Põhiline võim Euroopa Liidus kuulub kõige suurematele riikidele	1	2	9	X

Q13a. Milline on Teie arvates praegune Euroopa ehitamise kiirus? Palun vaadake sellel kaardil olevat skaalat, kus number "1" tähendab paigalseisu ning number "7" tähendab tormamist nii kiiresti kui võimalik. Valige palun kaardilt number, mis kirjeldab kõige paremini Teie arvamust praeguse Euroopa ehitamise kiiruse kohta. ULATAGE KAART.

Paigalseis					Tormamine nii kiiresti kui võimalik		EI TEA	KEELDUS
1	2	3	4	5	6	7	9	X

Q13b. Aga milline number kaardilt vastab kõige paremini sellele, millist kiirust Teie sooviksite? ULATAGE SAMA KAART.

Paigalseis					Tormamine nii kiiresti kui võimalik		EI TEA	KEELDUS
1	2	3	4	5	6	7	9	X

Q14a. Kas Teie arvates hakkab Euroopa Liit viie aasta pärast Teie igapäevases elus mängima tähtsamat rolli, vähem tähtsat rolli või jääb Euroopa Liidu roll samaks?

- tähtsamat rolli.....	1
- vähem tähtsat rolli.....	2
- roll jääb samaks.....	3
- EI TEA (MITTE ETTE LUGEDA).....	9
- KEELDUS (MITTE ETTE LUGEDA).....	X

Q14b. Ning kas Te sooviksite, et viie aasta pärast hakkaks Euroopa Liit Teie igapäevases elus mängima tähtsamat rolli, vähem tähtsat rolli või võiks Euroopa Liidu roll samaks jääda?

- tähtsamat rolli..... 1
- vähem tähtsat rolli..... 2
- roll võiks samaks jääda..... 3
- EI TEA (MITTE ETTE LUGEDA)..... 9
- KEELDUS (MITTE ETTE LUGEDA)..... X

Q15. Mõnedel inimestel võivad olla hirmud seoses Euroopa ehitamise ja Euroopa Liiduga. Järgnevalt loen Teile ette mõned nähtused, mida osad inimesed ütlevad kartvat. Õelge palun iga nähtuse kohta, kas Teie isiklikult praegu kardate seda või mitte? LUGEGE ETTE.

		Kardab	Ei karda	EI TEA	KEELDUS
1	Väiksemad liikmesriigid kaotavad oma võimu	1	2	9	X
2	Narkootikumidega kaubitsemise ja rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse kasv	1	2	9	X
3	Meie keelt kasutatakse üha vähem ja vähem	1	2	9	X
4	Eesti maksab Euroopa Liitu üha rohkem ja rohkem	1	2	9	X
5	Sotsiaalsete hüvede kadumine	1	2	9	X
6	Rahvusliku identiteedi ja kultuuri kadumine	1	2	9	X
7	Majanduskriis	1	2	9	X
8	Töökohtade siirdumine riikidesse, kus on madalamad tootmiskulud	1	2	9	X
9	Rohkem raskusi Eesti põllumeeste jaoks	1	2	9	X
10	Eesti krooni kadumine	1	2	9	X

Q16. Kui palju Te enda hinnangul teate Euroopa Liidust, tema poliitikast ning institutsioonidest? Vastamisel kasutage palun skaalat, kus 1 tähendab, et “ei tea midagi” ning 10 tähendab, et “teate palju”. ULATAGE KAART SKAALAGA

Ei tea midagi										Tean palju	EI TEA	KEELDUS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	0	X	

Q17. Kuivõrd hästi Te tunnete end olevat informeeritud selle aasta mais toimuvast Euroopa Liidu laienemisest, see tähendab kümne uue riigi liitumisest Euroopa Liiduga? Kas Te tunnete end olevat ... ? ULATAGE KAART. LUGEGE ETTE. AINULT ÜKS VASTUS

- väga hästi informeeritud..... 4
- hästi informeeritud..... 3
- mitte eriti hästi informeeritud..... 2
- üldse ei ole informeeritud..... 1
- EI TEA (MITTE ETTE LUGEDA)..... 9
- KEELDUS (MITTE ETTE LUGEDA)..... X

Q17b. Ja kuivõrd hästi Te tunnete end olevat informeeritud sellest, et selle aasta mais toimuva Euroopa Liidu laienemise käigus liitub Eesti Euroopa Liiduga?

ULATAGE KAART. LUGEGETE. AINULT ÜKS VASTUS

- väga hästi informeeritud..... 4
- hästi informeeritud..... 3
- mitte eriti hästi informeeritud..... 2
- üldse ei ole informeeritud..... 1
- EI TEA (MITTE ETTE LUGEDA)..... 9
- KEELDUS (MITTE ETTE LUGEDA)..... X

Q19. Kui Te otsite informatsiooni Euroopa Liidu, tema poliitika ja tema institutsioonide kohta, siis milliseid järgnevaid allikaid Te kasutate? Milliseid veel? ULATAGE

KAART. LUGEGETE. VÕIB OLLA MITU VASTUST.

		Mainis	Ei maininud	EI TEA	KEELDUS
1	Kohtumised, koosolekud	1	2	9	X
2	Vestlused sugulaste, sõprade, töökaaslastega	1	2		
3	Päevalehed	1	2		
4	Muud ajalehed, ajakirjad	1	2		
5	Television	1	2		
6	Raadio	1	2		
7	Internet	1	2		
8	Raamatud, brošüürid, infolehed	1	2		
9	CD-ROM	1	2		
10	Euroopa Liidu info-esindused, euroinfo keskused, euroinfo punktid, euro-raamatukogud	1	2		
11	Riiklike või kohalike valitsusasutuste info-esindused	1	2		
12	Ametiühingud või kutseühingud	1	2		
13	Muud organisatsioonid (näiteks tarbijaorganisatsioonid, jne)	1	2		
14	Euroopa Parlamendi liige	1	2		
15	Muud poliitikud	1	2		
16	MUU (MITTE ETTE LUGEDA)	1	2		
17	EI OTSI MITTE KUNAGI SELLIST INFORMATSIOONI, EI OLE HUVITATUD (MITTE ETTE LUGEDA)	1	2		

Q20. Üldiselt võttes, kas Teie arvates räägib Eesti ajakirjandus – television, raadio, trükiajakirjandus ja internet, Euroopa Liidust liiga palju, umbes parajal määral või liiga vähe?

- liiga palju..... 1
- umbes parajal määral..... 2
- liiga vähe..... 3
- EI TEA (MITTE ETTE LUGEDA)..... 9
- KEELDUS (MITTE ETTE LUGEDA)..... X

Q21. Aga kas Teie arvates kujutab Eesti ajakirjandus Euroopa Liitu liiga positiivselt, objektiivselt või liiga negatiivselt?

- liiga positiivselt..... 1
- objektiivselt..... 2
- liiga negatiivselt..... 3
- EI TEA (MITTE ETTE LUGEDA)..... 9
- KEELDUS (MITTE ETTE LUGEDA)..... X

Q22. Kas Te olete kuulnud ... ? LUGEGE ETTE.

Q23. Öelge palun iga institutsiooni kohta, kas Teie arvates mängib see Euroopa Liidus olulist rolli või mitte? LUGEGE ETTE.

Q24. Ja öelge palun igaühe kohta, kas Te pigem usaldate seda või pigem ei usalda? LUGEGE ETTE.

		Q22.				Q23.				Q24.			
		On kuulnud	Ei ole kuulnud	EI TEA	KEELDUS	Mängib olulist rolli	Ei mängi olulist rolli	EI TEA	KEELDUS	Pigem usaldan	Pigem ei usalda	EI TEA	KEELDUS
1	Euroopa Parlamendist	1	2	9	X	1	2	9	X	1	2	9	X
2	Euroopa Komisjon	1	2	9	X	1	2	9	X	1	2	9	X
3	Euroopa Liidu Ministrite Nõukogu	1	2	9	X	1	2	9	X	1	2	9	X
4	Euroopa Ühenduste Kohus	1	2	9	X	1	2	9	X	1	2	9	X
5	Euroopa ombudsman	1	2	9	X	1	2	9	X	1	2	9	X
6	Euroopa Keskpank	1	2	9	X	1	2	9	X	1	2	9	X
7	Euroopa Kontrollikoda	1	2	9	X	1	2	9	X	1	2	9	X
8	Euroopa Liidu Regioonide Komitee	1	2	9	X	1	2	9	X	1	2	9	X
9	Euroopa Liidu Majandus- ja Sotsiaalkomitee	1	2	9	X	1	2	9	X	1	2	9	X

Q18. Palun öelge iga järgmise Euroopa Liitu puudutava väite kohta, kas Teie arvates on see tõene või väär? LUGEGE ETTE

		Tõene	Väär	EI TEA	KEEL- DUS
1	Euroopa Liit koosneb praegu 12-st liikmesriigist	1	2	9	X
2	Euroopa Ühendus loodi pärast Esimest Maailmasõda, eelmise sajandi kahekümnendate aastate algul	1	2	9	X
3	Euroopa lipp on kollaste tähtedega sinine lipp	1	2	9	X
4	Euroopa Liidu lipul on üks täht iga riigi kohta	1	2	9	X
5	Euroopa Liidu peakorterid asuvad Strasbourg-is	1	2	9	X
6	Euroopa Liidu kodanikud valivad Euroopa Parlamendi liikmed otseste valimiste teel	1	2	9	X
7	Euroopa Liidu Presidendi valivad Euroopa Liidu kodanikud otsestel valimistel	1	2	9	X
8	Euroopa Liidul on oma hümn	1	2	9	X
9	Igal aastal tähistatakse kõikides Euroopa Liidu riikides Euroopa Päeva	1	2	9	X
10	Euroopa Parlamendi järgmised valimised leiavad aset 2006. aasta juunis	1	2	9	X

Q27. Millised on Teie arvates kaks kõige olulisemat küsimust, millega Eesti hetkel silmitsi seisab? ULATAGE KAART. LUGEGE ETTE. MÄRKIGE KUNI KAKS VASTUST.

		Mainis	Ei maininud	EI TEA	KEEL- DUS
1	Kuritegevus	1	2	9	X
2	Ühistransport	1	2		
3	Majanduslik olukord	1	2		
4	Hinnatõus/ inflatsioon	1	2		
5	Maksud	1	2		
6	Tööpuudus	1	2		
7	Terrorism	1	2		
8	Kaitse- ja välispoliitika	1	2		
9	Elamumajandus	1	2		
10	Sisseränne	1	2		
11	Tervishoiusüsteem	1	2		
12	Haridussüsteem	1	2		
13	Pensionid	1	2		
14	Keskkonnakaitse	1	2		
15	MUU (MITTE ETTE LUGEDA)	1	2		

Q28. Ja palun öelge iga küsimuse kohta Eestis, kas Teie arvates mängib Euroopa Liit selles positiivset rolli, negatiivset rolli või ei positiivset ega negatiivset rolli?

LUGEGE ETTE

		Positiivset rolli	Negatiivset rolli	Ei positiivset ega negatiivset rolli	EI TEA	KEELDUS
1	Võitlus kuritegevusega	1	2	3	9	X
2	Ühistransport	1	2	3	9	X
3	Majanduslik olukord	1	2	3	9	X
4	Hinnatõus/ inflatsioon	1	2	3	9	X
5	Maksud	1	2	3	9	X
6	Võitlus tööpuudusega	1	2	3	9	X
7	Võitlus terrorismiga	1	2	3	9	X
8	Kaitsepoliitika	1	2	3	9	X
9	Välispoliitika	1	2	3	9	X
10	Elamumajandus	1	2	3	9	X
11	Sisseränne	1	2	3	9	X
12	Tervishoiusüsteem	1	2	3	9	X
13	Haridussüsteem	1	2	3	9	X
14	Pensionid	1	2	3	9	X
15	Keskkonnakaitse	1	2	3	9	X

Q29. Mida Te arvate järgnevatest väidetest? Palun öelge, kas Te olete järgneva poolt või olete selle vastu? LUGEGE KATEGOORIAD IGA VASTAJA PUHUL ERINEVAS JÄRJESKORRAS ETTE. MÄRKIGE HALLIGA TÄHISTATUD "R" PIIRKONNAS ALGUSPUNKT, MILLEST TE ALUSTASITE LUGEMIST.

R			Poolt	Vastu	EI TEA	KEELDUS
A	1	Euroopa Rahaliit, kus on üks ühine raha – Euro	1	2	9	X
B	2	Euroopa Liidu liikmesriikidel on teiste riikide suhtes üks ühine välispoliitika	1	2	9	X
C	3	Euroopa Liidu liikmesriikidel on ühine kaitse- ja julgeolekupoliitika	1	2	9	X
D	4	Euroopa Liidu laienemine, et võtta selle aasta mais juurde 10 uut riiki	1	2	9	X
E	5	Euroopa Liidu edasine laienemine, et võtta järgnevatel aastatel teisi riike juurde	1	2	9	X
F	6	Euroopa Liidu põhiseadus	1	2	9	X
G	7	See, et Euroopa Komisjon koosneb kõikidest liikmesriikidest pärit volinikest	1	2	9	X
H	8	Euroopa ehitamise kiirus on ühes riikide grupis suurem kui teistes riikides	1	2	9	X
I	9	Koolilastele õpetatakse seda, kuidas töötavad Euroopa Liidu institutsioonid	1	2	9	X

Q30. Euroopa Liidul on juba ühine välis- ja julgeolekupoliitika ning Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika. Praegu vaieldakse selle üle, kuivõrd palju tuleks neid edasi arendada. Palun öelge iga järgneva väite kohta, kas Te kaldute sellega nõustuma või kaldute mitte nõustuma? LUGEGE KATEGOORIAD IGA VASTAJA PUHUL ERINEVAS JÄRJEKORRAS ETTE. MÄRKIGE HALLIGA TÄHISTATUD "R" PIIRKONNAS ALGUSPUNKT, MILLEST TE ALUSTASITE LUGEMIST.

R			Kaldub nõustuma	Kaldub mitte nõustuma	EI TEA	KEELDUS
A	1	Euroopa Liidul peaks olema sõjaline kiirreageerimisüksus, mida oleks rahvusvahelise kriisi tekkimisel võimalik kiiresti kriisikoldesse saata	1	2	9	X
B	2	Rahvusvahelise kriisi tekkimisel peaksid Euroopa Liidu liikmesriigid kokku leppima ühises seisukohas	1	2	9	X
C	3	Euroopa Liidul peaks olema oma välisminister, kes oleks Euroopa Liidu ühise seisukoha esindaja	1	2	9	X
D	4	Euroopa Liidul peaks olema oma esindaja Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Julgeolekunõukogu juures	1	2	9	X
E	5	Ka neutraliteedi valinud liikmesriikidel peaks olema Euroopa Liidu välispoliitikas sõnaõigus	1	2	9	X
F	6	Euroopa Liidu välispoliitika peaks olema sõltumatu Ameerika Ühendriikide välispoliitikast	1	2	9	X
G	7	Euroopa Liit peaks tagama inimõigused kõikides liikmesriikides, isegi kui see on vastuolus mõnede liikmesriikide soovidega	1	2	9	X
H	8	Euroopa Liit peaks tegutsema tagamaks inimõigused kogu maailmas, isegi kui see on vastuolus mõnede teiste riikide soovidega	1	2	9	X
I	9	Euroopa Liidul peaks olema väljastpoolt Euroopa Liitu tulevate inimeste suhtes ühine sisserändepoliitika	1	2	9	X
J	10	Euroopa Liidul peaks olema varjupaigataotlejate suhtes ühine varjupaigapoliitika	1	2	9	X

Q31. Kas Teie arvates peaks Euroopa kaitsepoliitikat puudutavaid otsuseid langetama riigi valitsus, NATO või Euroopa Liit?

- riigi valitsus..... 1
- NATO..... 2
- Euroopa Liit..... 3
- MUU (MITTE ETTE LUGEDA)..... 4
- EI TEA (MITTE ETTE LUGEDA)..... 9
- KEELDUS (MITTE ETTE LUGEDA)..... X

Q32. Euroopa Ülemkogu koosneb liikmesriikide riigipeadest või valitsusjuhtidest ja Euroopa Komisjoni Presidendist. Kõik riigid saavad kordamööda kuueks kuuks Euroopa Ülemkogu eesistujamaaks. Kas Teie arvates ... ? LUGEGE ETTE. AINULT ÜKS VASTUS

- peaks säilima kuue kuuline periood, sest see annab igale liikmesriigile võimaluse saada regulaarsel alusel Euroopa Liidu eesistujamaaks..... 1
- eesistumise aega tuleks pikendada, sest kuus kuud on oluliste tulemuste saavutamiseks liiga lühike aeg 2
- EI TEA (MITTE ETTE LUGEDA)..... 9
- KEELDUS (MITTE ETTE LUGEDA)..... X

Q33. Praegu on igal liikmesriigil teatud valdkondades veto-õigus. Kas veto-õigus tuleks tulevikus ... ? LUGEGE ETTE

- säilitada sellisena nagu see praegu on, et kaitsta olulise tähtsusega riiklikke huve..... 1
- veto-õigus peaks piirduma ainult väga väheste olulise tähtsusega valdkondadega..... 2
- veto-õigusest tuleks täielikult loobuda, et muuta Euroopa Liit tõhusamaks..... 3
- EI TEA (MITTE ETTE LUGEDA)..... 9
- KEELDUS (MITTE ETTE LUGEDA)..... X

Q34. Euroopa Põhiseaduse projekt kehtestab Euroopa Liidu Ministrite Nõukogus toimuva enamushääletuse kohta uued reeglid. Kumba järgnevatest variantidest Teie toetate? ULATAGE KAART. LUGEGE ETTE. AINULT ÜKS VASTUS

- igal liikmesriigil peaks olema üks hääl, sõltumata selle riigi elanikkonna suurusest..... 1
- häälte arv ühe liikmesriigi kohta peaks olema vastavuses selle elanikkonna suurusega..... 2
- TULEKS LEIDA MÕNI MUU LAHENDUS (MITTE ETTE LUGEDA)..... 3
- EI TEA (MITTE ETTE LUGEDA)..... 9
- KEELDUS (MITTE ETTE LUGEDA)..... X

Q35. Millele järgnevast Teie arvates kulutatakse suurem osa Euroopa Liidu eelarvest?
 ULATAGE KAART. LUGEGETE. AINULT ÜKS VASTUS

- tööhõive ja sotsiaalpoliitika..... 1
- põllumajandus..... 2
- teaduslikud uuringud..... 3
- regionaalabi..... 4
- välispoliitika ja väljapoole Euroopa Liitu jäävate riikide abistamine..... 5
- haldus- ja personalikulud, kulutused hoonetele..... 6
- MUU (MITTE ETTE LUGEDA)..... 7
- EI TEA (MITTE ETTE LUGEDA)..... 9
- KEELDUS (MITTE ETTE LUGEDA)..... X

Q36. Võibolla olete kuulnud globaliseerumisest – kõikide riikide majanduste avanemisest, mis toob kaasa ülemaailmse turu tekkimise. Palun öelge iga järgneva väite kohta, kas Te olete sellega pigem nõus või Te pigem ei ole nõus?
 LUGEGETE.

		Pigem nõustun	Pigem ei nõustu	EI TEA	KEELDUS
1	Üldiselt on globaliseerumine Eesti jaoks hea asi	1	2	9	X
2	Üldiselt on globaliseerumine minu jaoks hea asi	1	2	9	X
3	Globaliseerumine toob kaasa võimu koondumise suuretevõtete kätte, ja seda teiste arvelt	1	2	9	X
4	Globaliseerumine suurendab ülemaailmseid keskkonnaprobleeme	1	2	9	X
5	Globaliseerumine kujutab endast head võimalust Eesti ettevõtete jaoks	1	2	9	X
6	Globaliseerumine kujutab endast ohtu Eesti tööhõivele	1	2	9	X
7	Globaliseerumine suurendab Eestis müügil olevate kaupade valikut	1	2	9	X
8	Globaliseerumine alandab suurenenud konkurentsi tõttu toodete ja teenuste hindu	1	2	9	X
9	Globaliseerumine raskendab kontrolli Eestis müügil olevate toidukaupade kvaliteedi üle	1	2	9	X
10	Globaliseerumine muudab maailma igavamaks ja ühetaolisemaks	1	2	9	X

Q37. Keda Te usaldate sellest nimekirjast kõige rohkem, kes suudaks globaliseerumise mõjusid kontrolli all hoida? ULATAGE KAART. LUGEGE ETTE. VÕIB OLLA MITU VASTUST.

		Mainis	Ei maininud	EI TEA	KEELDUS
1	Erakonnad	1	2	9	X
2	Eesti valitsus	1	2		
3	Euroopa Liit	1	2		
4	Rohelised/ keskkonnakaitseorganisatsioonid/ ökoloogilised organisatsioonid	1	2		
5	Ametiühingud	1	2		
6	Tarbijakaitse ühendused	1	2		
7	Rahvusvahelised ettevõtted	1	2		
8	Maailma Kaubandusorganisatsioon	1	2		
9	ÜRO	1	2		
10	Maailmapank/ Rahvusvaheline valuutafond	1	2		
11	Ameerika Ühendriikide valitsus	1	2		
12	Globaliseerumisvastased või muud sellised liikumised	1	2		
13	Valitsusvälised organisatsioonid, NGO-d	1	2		
14	Kodanikud ise	1	2		
15	MUU (MITTE ETTE LUGEDA)	1	2		
16	MITTE ÜHTEGI (MITTE ETTE LUGEDA)	1	2		

POOLTE VASTAJATE KÄEST KÜSIGE KÜSIMUS Q38A

Q38a. Kas lähimas tulevikus näete Te ennast ... ? ULATAGE KAART. LUGEGE ETTE. AINULT ÜKS VASTUS

- ainult eestimaalasena..... 1
- eestimaalasena ja eurooplasena..... 2
- eurooplasena ja eestimaalasena..... 3
- ainult eurooplasena..... 4
- EI TEA (MITTE ETTE LUGEDA)..... 9
- KEELDUS (MITTE ETTE LUGEDA)..... X

POOLTE VASTAJATE KÄEST KÜSIGE KÜSIMUS Q38B

Q38b. Kas lähimas tulevikus näete Te ennast ... ? ULATAGE KAART. LUGEGE ETTE. AINULT ÜKS VASTUS

- ainult eestimaalasena..... 1
- eestimaalasena ja eurooplasena..... 2
- ainult eurooplasena..... 3
- EI TEA (MITTE ETTE LUGEDA)..... 9
- KEELDUS (MITTE ETTE LUGEDA)..... X

Q39a. Tervikuna kokku võttes, kas Te olete sellega, kuidas Eestis demokraatia töötab ... ? LUGEGE ETTE

- väga rahul..... 4
- küllaltki rahul..... 3
- mitte eriti rahul..... 2
- üldse mitte rahul..... 1
- EI TEA (MITTE ETTE LUGEDA)..... 9
- KEELDUS (MITTE ETTE LUGEDA)..... X

Q39b. Tervikuna kokku võttes, kas Te olete sellega, kuidas Euroopa Liidus demokraatia töötab ... ? LUGEGE ETTE

- väga rahul..... 4
- küllaltki rahul..... 3
- mitte eriti rahul..... 2
- üldse ei ole rahul..... 1
- EI TEA (MITTE ETTE LUGEDA)..... 9
- KEELDUS (MITTE ETTE LUGEDA)..... X

Nüüd räägime Euroopa Parlamendist.

Q40. Oletagem, et homme toimuvad riigikogu valimised. Palun öelge, kuivõrd tõenäoline on Teie osavõtt nendest valimistest? Vastamisel kasutage palun skaalat 1-st 10-ni, kus 1 tähistab, et Te kindlasti ei hääletaks riigikogu valimistel ja 10 tähistab, et Te kindlasti hääletaksite nendel valimistel. Te võite kasutada numbreid ka 1 ja 10 vahel. ULATAGE KAART.

Kindlasti ei hääletaks										Kindlasti hääletaks	EI TEA	KEELDUS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	X	

Q41. Euroopa Parlamendi valimised toimuvad selle aasta juunis. Palun öelge, kuivõrd tõenäoline on Teie osavõtt nendest valimistest? Vastamisel kasutage palun skaalat 1-st 10-ni, kus 1 tähistab, et Te kindlasti ei hääletaks Euroopa Parlamendi valimistel ja 10 tähistab, et Te kindlasti hääletaksite nendel valimistel. Te võite kasutada numbreid ka 1 ja 10 vahel. ULATAGE SAMA KAART.

Kindlasti ei hääletaks										Kindlasti hääletaks	EI TEA	KEELDUS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	X	

KÜSIMUS Q42 KÜSIGE SIIS, KUI KÜSIMUSES Q41 ON MÄRGITUD KOOD 2 – 11, ÜLEJÄÄNUD JÄTKAKE Q43.

Q42. Kui Te otsustate osaleda nendel Euroopa Parlamendi valimistel, siis mis on kõige olulisemad tegurid, mille alusel Te otsustate, kelle poolt hääletada? LUGEGE ETTE. VÕIB OLLA MITU VASTUST.

		Mainis	Ei maininud	EI TEA	KEELDUS
1	Teie seisukohad Eesti küsimustes	1	2	9	X
2	Teie seisukohad Euroopa Liidu küsimustes	1	2		
3	Kandidaadi/ kandidaatide erakond	1	2		
4	Kandidaadi/ kandidaatide isiksus	1	2		
5	Kandidaadi/ kandidaatide poliitika	1	2		
6	MUU (MITTE ETTE LUGEDA)	1	2		

KÜSIDA KÕIGILT

Q43. Rääkides Euroopa Parlamendi liikmetest, kas Te olete nende kohta midagi näinud või kuulnud või omanud kontakte mõnel järgneval viisil? ULATAGE KAART. LUGEGE ETTE. VÕIB OLLA MITU VASTUST.

		Mainis	Ei maininud	EI TEA	KEELDUS
1	Jah, olen lugenud Euroopa Parlamendi liikmete kohta ajalehtedest või ajakirjadest	1	2	9	X
2	Jah, olen näinud Euroopa Parlamendi liikmeid televiisoris	1	2		
3	Jah, olen kuulnud Euroopa Parlamendi liikmeid raadios	1	2		
4	Jah, olen lugenud Euroopa Parlamendi liikmete kohta internetist	1	2		
5	Jah, olen saanud Euroopa Parlamendi liikmete käest brošüüre, infolehti või kirju	1	2		
6	Jah, olen näinud Euroopa Parlamendi liikmeid avalikel kohtumistel	1	2		
7	Ei, ma ei ole ühegi Euroopa Parlamendi liikme kohta midagi näinud ega kuulnud ega pole ka nendega kokku puutunud	1	2		
8	MUU (MITTE ETTE LUGEDA)	1	2		

Q44. Kas Te isiklikult oleksite huvitatud sellest, et mõnel nimetatud viisil Euroopa Parlamendi liikmete kohta veel midagi näha ja kuulda? ULATAGE KAART. LUGEGETE. VÕIB OLLA MITU VASTUST.

		Mainis	Ei maininud	EI TEA	KEELDUS
1	Jah, oleksin huvitatud sellest, et lugeda Euroopa Parlamendi liikmete kohta ajalehtedest või ajakirjadest	1	2	9	X
2	Jah, oleksin huvitatud sellest, et näha Euroopa Parlamendi liikmeid televiisoris	1	2		
3	Jah, oleksin huvitatud sellest, et kuulda Euroopa Parlamendi liikmeid raadios	1	2		
4	Jah, oleksin huvitatud sellest, et lugeda, näha ja kuulda Euroopa Parlamendi liikmete kohta internetist	1	2		
5	Jah, oleksin huvitatud sellest, et saada Euroopa Parlamendi liikmete käest brošüüre, infolehti või kirju	1	2		
6	Jah, oleksin huvitatud sellest, et näha Euroopa Parlamendi liikmeid avalikel kohtumistel	1	2		
7	Ei, ma ei ole sellest huvitatud	1	2		
8	MUU (MITTE ETTE LUGEDA)	1	2		

Q45. Palun mõelge, kuivõrd suurel määral mõjutavad Teiesuguseid inimesi järgnevate institutsioonide tegevused, otsused ja muu selline? Palun öelge igaühe kohta, kas ta omab suurt mõju, teatavat mõju või ei oma üldse mõju? ULATAGE KAART SKAALAGA. LUGEGETE.

		Suurt mõju	Teatavat mõju	Üldse ei oma mõju	EI TEA	KEELDUS
1	Eesti valitsus	1	2	3	9	X
2	Riigikogu	1	2	3	9	X
3	Euroopa Liit tervikuna	1	2	3	9	X
4	Euroopa Parlament eraldivõetuna	1	2	3	9	X
5	Eesti kohalikud omavalitsused	1	2	3	9	X

Q46. Palun öelge iga järgneva väite kohta, kas Te olete sellega täiesti nõus, pigem nõus, pigem ei ole nõus või üldse ei ole nõus? LUGEGETE.

		Nõustun täiesti	Pigem nõustun	Pigem ei nõustu	Üldse ei nõustu	EI TEA	KEELDUS
1	Euroopa Parlament omab rohkem võimu kui Eesti Riigikogu	1	2	3	4	9	X
2	Euroopa Parlamendi valimised on tõeliselt olulised	1	2	3	4	9	X

Q47. Kas Teie arvates peaks järgmine Euroopa Parlamendi valimiskampaania keskendumaks peamiselt ... ? ULATAGE KAART. LUGEGE ETTE. VÕIB OLLA MITU VASTUST.

		Mainis	Ei mainitud	EI TEA	KEELDUS
1	Konkreetselt Eestiga seotud küsimustele	1	2	9	X
2	Põllumajandusele	1	2		
3	Keskkonnale	1	2		
4	Kuritegevusele	1	2		
5	Tööpuudusele	1	2		
6	Sisserände	1	2		
7	Haridusele	1	2		
8	Ühisele kaitsepoliitikale	1	2		
9	Välispoliitikale	1	2		
10	Euroopa Liidu laienemisele	1	2		
11	Euroopa Liidu institutsioonide reformimisele	1	2		
12	Euroopa Parlamendi tegevustele	1	2		
13	Euroopa Liidu kodaniku õigustele	1	2		

Q48. Kas Te läheksite tõenäolisemalt Euroopa Parlamendi valimistel hääletama, kui ... ? LUGEGE ETTE

		Jah	Ei	EI TEA	KEELDUS
1	... ühistransport oleks valimispäeval tasuta	1	2	9	X
2	... valmisjaoskonnad oleks supermarketites	1	2	9	X
3	... oleks võimalik interneti teel hääletada	1	2	9	X
4	... Teil oleks võimalik töö juures hääletada	1	2	9	X
5	... kohalikud või üleriigilised valimised oleks organiseeritud samal päeval kui Euroopa Parlamendi valimised	1	2	9	X
6	... Euroopa Parlamendi valimised toimuks üle kogu Euroopa ühel ja samal päeval	1	2	9	X
8	... kui kandidaatide nimekirjades oleks ka teiste liikmesriikide kodanikud	1	2	9	X

Lõpetuseks mõned küsimused Teie enda kohta.

D1. Teie rahvus? ÄRGE ETTE LUGEGE. AINULT ÜKS VASTUS.

1	Bulgaaria
2	Kreeka
3	Tšehhi
4	Eesti
5	Ungari
6	Läti
7	Leedu
8	Malta
9	Poola

10	Rumeenia
11	Slovaki
12	Sloveenia
13	Türgi
14	Vene
15	Muu
99	EI TEA (MITTE ETTE LUGEDA)
00	KEELDUS (MITTE ETTE LUGEDA)

D13. Millise erakonna poolt Te kõige tõenäolisemalt hääletaksite Euroopa Parlamendi valimistel (KUI VASTAJAL EI OLE VALIMISÕIGUST, LISAGE: ja Teil oleks õigus valida)? ÄRGE ETTE LUGEGE! AINULT ÜKS VASTUS.

1	Eesti Keskerakond
2	Eesti Kristlik Rahvapartei
3	Eestimaa Rahvaliit
4	Eestimaa Ühendatud Rahvapartei
5	Eesti Reformierakond
6	Eesti Sotsiaaldemokraatlik Tööpartei
7	Erakond Isamaaliit
8	Rahvaerakond Mõõdukad
9	Ühendus Vabariigi Eest – Res Publica
10	MUU ERAKOND
11	JÄTAKS HÄÄLETUSSEDELI TÜHJAKS/ RIKUKS HÄÄLETUSSEDELI
12	EI OSALEKS VALIMISTEL
13	HÄÄLETAKS ÜKSIKANDIDAADI POOLT
99	EI TEA (MITTE ETTE LUGEDA)
X	KEELDUS (MITTE ETTE LUGEDA)

D20. Poliitikas räägitakse “vasakpoolsusest” ja “parempoolsusest”. Kuhu Te oma vaated sellel skaala paigutaksite? ULATAGE KAART. ÄRGE SUUNAKE. KUI VASTAJA KÕHKLEB, KÜSIGE VEELKORD

VASAK

PAREM

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

- EI TEA (MITTE ETTE LUGEDA)..... 99
- KEELDUS (MITTE ETTE LUGEDA)..... XX

D7. Palun öelge sellelt kaardilt number, mis kõige paremini kehtib Teie kohta.
ULATAGE KAART. LUGEGETTE. AINULT ÜKS VASTUS

- esimest korda abielus..... 1
- mitmendat korda abielus..... 2
- ei ole kunagi olnud abielus, elate praegu koos partneriga..... 3
- ei ole kunagi olnud abielus, pole kunagi elanud koos partneriga..... 4
- ei ole kunagi olnud abielus, olete varem elanud koos partneriga,
praegu elate üksi..... 5
- lahutatud..... 6
- elate lahus..... 7
- lesk..... 8
- MUU (MITTE ETTE LUGEDA)..... 9
- KEELDUS (MITTE ETTE LUGEDA)..... X

D3a. Kui vana Te olite, kui Te lõpetasite oma õpingud päevases õppevormis?
KIRJUTAGE TÄPNE VANUS, MIL VASTAJA LÕPETAS OMA ÕPINGUD PÄEVASES ÕPPEVORMIS, KUI VASTAJA PRAEGU ÕPIB, SIIS KIRJUTAGE "00", KUI VASTAJA POLE KUNAGI KOOLIS KÄINUD, SIIS KIRJUTAGE "01".

_____ aastane

D14. MÄRKIGE VASTAJA SUGU ILMA KÜSIMATA

- MEES..... 1
- NAINE..... 2

D11. Kui vana Teie olete?

|____|____| aastane

D7a. Mis on Teie praegune põhitegevus, amet?

KUI VASTAJA PRAEGU EI TEE PALGATÖÖD, SIIS KODEERIGE VEERUS D7a NUMBER 1-st 4-ni NING KÜSIGE D7b

D7b. Kas Te kunagi varem olete teinud palgatööd? Mis oli Teie viimane amet?

AMET	D7a. Praegune	D7b. Viimane
EI TÖÖTA		
Isik, kes vastutab igapäevaste sisseostude ning majapidamise korrashoiu eest (koduperenaine) või kel ei ole hetkel ametit, kes ei tööta	1	
Õpilane, üliõpilane	2	
Töötu või ajutiselt töötu	3	
Pensionär või isik, kes on haiguse tõttu töövõimetu, invaliid	4	
ISEENDALE TÖÖANDJA		
Talunik	5	5
Kalamees	6	6
Ettevõtjast spetsialist (jurist, arst, raamatupidaja, arhitekt, jne)	7	7
Poeomanik, käsitöömeister, muul viisil iseendale tööandja	8	8
Firma täis- või osaline omanik	9	9
PALGATÖÖ		
Palgaline spetsialist (arst, jurist, raamatupidaja, arhitekt, jne)	10	10
Tippjuht (peadirektor, tegevdirektor, muu direktor)	11	11
Kesktaaseme juht või muu juht (osakonnajuhataja, asejuhataja, õpetaja, tehnikameister, jne)	12	12
Palgatöötaja, kes teeb tööd peamiselt laua taga	13	13
Palgatöötaja, kes peamiselt liigub ringi (müügiagent, autojuht, jne)	14	14
Palgatöötaja, kes peamiselt teenindab (haiglates, restoranides, politseis, tuletõrjes, jne)	15	15
Töödejuhataja, järelvaataja	16	16
Oskustöoline	17	17
Muu (liht)töoline, kes teeb füüsilist tööd	18	18
POLE KUNAGI TEINUD PALGATÖÖD		19

D19. Kas Teie olete oma leibkonnas see inimene, kelle panus leibkonna kogusissetulekusse on kõige suurem? LUGEGE ETTE.

- jah.....	1	-» JÄTKAKE D10
- ei.....	2	-» KÜSIGE D21a
- mõlemad võrdselt.....	3	
- EI TEA (MITTE ETTE LUGEDA).....	9	-» JÄTKAKE D10
- KEELDUS (MITTE ETTE LUGEDA).....	X	

D21a. Mis on selle isiku praegune põhitegevus, amet, kelle panus Teie leibkonna kogusissetulekusse on kõige suurem?

KUI PRAEGU EI TEE PALGATÖÖD, SIIS KODEERIGE VEERUS D21a NUMBER 1-st 4-ni NING KÜSIGE D21b

D21b. Kas ta on kunagi varem teinud palgatööd? Mis oli tema viimane amet?

AMET	D21a. Praegune	D21b. Viimane
EI TÖÖTA		
Isik, kes vastutab igapäevaste sisseostude ning majapidamise korrashoiu eest (koduperenaine) või kel ei ole hetkel ametit, kes ei tööta	1	
Õpilane, üliõpilane	2	
Töötu või ajutiselt töötu	3	
Pensionär või isik, kes on haiguse tõttu töövõimetu, invaliid	4	
ISEENDALE TÖÖANDJA		
Talunik	5	5
Kalamees	6	6
Ettevõtjast spetsialist (jurist, arst, raamatupidaja, arhitekt, jne)	7	7
Poeomanik, käsitöömeister, muul viisil iseendale tööandja	8	8
Firma täis- või osaline omanik	9	9
PALGATÖÖ		
Palgaline spetsialist (arst, jurist, raamatupidaja, arhitekt, jne)	10	10
Tippjuht (peadirektor, tegevdirektor, muu direktor)	11	11
Kesk- ja alamtaseme juht või muu juht (osakonnajuhataja, asejuhataja, õpetaja, tehnikameister, jne)	12	12
Palgatöötaja, kes teeb tööd peamiselt laua taga	13	13
Palgatöötaja, kes peamiselt liigub ringi (müügiagent, autojuht, jne)	14	14
Palgatöötaja, kes peamiselt teenindab (haiglates, restoranides, politseis, tuletõrjes, jne)	15	15
Töödejuhataja, järelvaataja	16	16
Oskustööline	17	17
Muu (liht)tööline, kes teeb füüsilist tööd	18	18
POLE KUNAGI TEINUD PALGATÖÖD		19

D10. Kas Te elate ... ? LUGEGE ETTE

- maa-asulas või külas..... 1
- väikses või keskmise suurusega linnas..... 2
- suures linnas..... 3
- EI TEA (MITTE ETTE LUGEDA)..... 9
- KEELDUS (MITTE ETTE LUGEDA)..... X

D29. Selleks, et analüüsida uuringu tulemusi erinevate leibkonnatüüpide lõikes, on meil vaja informatsiooni ka Teie leibkonna sissetuleku kohta. Sellel kaardil on leibkonna sissetulekute skaala.

ULATAGE KAART. Mis on Teie perekonna (leibkonna) keskmine kuu kogusissetulek? Liitke kokku kõigi perekonnaliikmete palgad, pensionid, stipendiumid, elatusrahad, toetused ja muud sissetulekud, peale maksude maha arvamist, st. raha, mille saate kätte.

Loomulikult käsitletakse Teie vastuseid selles intervjuus konfidentsiaalselt, Teie vastuseid ei seostata ei Teie isiku ega Teie leibkonnaga. Õelge palun kaardilt vastav täht, mis kõige paremini vastab Teie perekonna sissetulekule.

RINGITAGE NII TÄHT KUI NUMBER.

1.	B
2.	T
3.	P
4.	F
5.	E
6.	H
7.	L
8.	N
9.	R
10.	M
11.	S
12.	K

99. *EI TEA (MITTE ETTE LUGEDA)*

X. *KEELDUS (MITTE ETTE LUGEDA)*

D3b. Milline on Teie haridustase? ULATAGE KAART D3b. Nimetage palun vastav number kaardilt.

- vähem kui põhiharidus (vähem kui 9, 8 või 7 klassi, olenevalt lõpetamise ajast)....	1
- põhikool või lõpetamata keskharidus.....	2
- ametikool, mis ei anna keskharidust (kutsekool, tööstuskool).....	3
- ametikool, mis annab keskerihariduse (kutsekeskkool, tehnikum).....	4
- keskharidus (tavaline keskkool).....	5
- kõrgem.....	6
- MUU (KIRJUTAGE:) _____	7

D5a. Mitu inimest elab Teiega koos ühes leibkonnas, kaasaarvatud Teie, kõik täiskasvanud ja lapsed? KIRJUTAGE LEIBKONNA LIIKMETE ARV

_____ inimest

D8. Kas Te saate/ saite palka – otse või kaudselt – riigilt, kohalikult omavalitsuselt või mõnelt muult avaliku sektori asutuselt?

- jah..... 1
- ei..... 2
- EI TEA (MITTE ETTE LUGEDA)..... 9
- KEELDUS (MITTE ETTE LUGEDA)..... X

D11a. Kas Te tunnete end kuuluvat mõnda usku? (KUI JAH) Millisesse?

ULATAGE KAART D11a. AINULT ÜKS VASTUS

- Rooma-Katoliku..... 1
- Kreeka-Katoliku..... 2
- Protestantism (sealhulgas luterlus)..... 3
- Õigeusk..... 4
- Judaism..... 5
- Islam..... 6
- Budism..... 7
- Hinduism..... 8
- Muu..... 9
- Mitte ühtegi, ei tunne end kuuluvat ühtegi usku..... 10
- EI TEA (MITTE ETTE LUGEDA)..... 99
- KEELDUS (MITTE ETTE LUGEDA)..... X

D11b. Kas Te käite jumalateenistustel, väljaarvatud laulatused ja matused, mitu korda nädalas, kord nädalas, mõned korrad aastas, kord aastas või harvem või mitte kunagi? AINULT ÜKS VASTUS

- mitu korda nädalas..... 1
- kord nädalas..... 2
- mõned korrad aastas..... 3
- kord aastas või harvem..... 4
- mitte kunagi..... 5
- EI TEA (MITTE ETTE LUGEDA)..... 9
- KEELDUS (MITTE ETTE LUGEDA)..... X

MÄRKIGE INTERVJUU LÕPUKELLAAEG: _____ tundi _____ minutit

MÄRKIGE INTERVJUU PIKKUS **MINUTITES**: _____ minutit

INTERVJUEERIJA: Suur tänu Teile tehtud töö eest! Palun lugege alljärgnev tekst läbi ja kirjutage sellele alla.

Kinnitan, et viisin selle intervjuu läbi vastavalt intervjuerimise tehnika reeglitele ning valisin respondendi vastavalt etteantud juhistele.

Intervjueerija allkiri: _____ Intervjuu kuupäev: _____

TÄIDAB KÜSITLUSJUHT:

D15. ELUKOHA SUURUS:

- kuni 2000 elanikku..... 1
- 2001 – 5000 elanikku..... 2
- 5001 – 10 000 elanikku..... 3
- 10 001 – 20 000 elanikku..... 4
- 20 001 – 50 000 elanikku..... 5
- 50 001 – 100 000 elanikku..... 6
- rohkem kui 100 000 elanikku..... 7